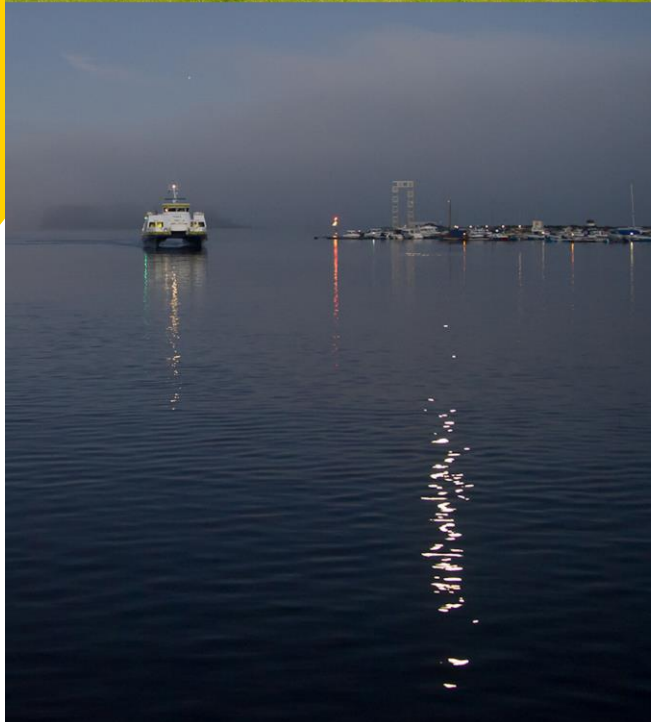

Regional kystsonesplan for Sunnhordland og ytre Hardanger

Høringsforslag

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

Innhold

1	Innleiing.....	2
2	Hovudmål.....	5
3	Berekraftig kystsoneplanlegging.....	6
3.1	Delmål berekraftig kystsoneforvaltning.....	6
3.2	Marint naturgrunnlag.....	6
3.3	Fiskeri.....	8
3.4	Andre bruksinteresser.....	9
3.5	Friluftsliv.....	10
3.6	Landskap og kulturminne.....	11
3.7	Regionalt viktige område for landskap, natur, friluftsliv og kulturminne.....	12
3.8	Retningsliner berekraftig kystsoneforvaltning.....	15
3.9	Konsekvensar av planframlegget.....	16
4	Akvakultur.....	22
4.1	Delmål akvakultur.....	23
4.2	Akvakulturanalyse for laks og regnbogaure.....	23
4.3	Arealdisponering: Akvakultur opp mot bruks- og verneinteresser.....	23
4.4	Arealplanlegging for akvakultur.....	24
4.5	Akvakultur i plankartet.....	25
4.6	Retningsliner akvakultur.....	26
4.7	Konsekvensar av planframlegget.....	26
5	Sjøtransport og maritim næring.....	30
5.1	Delmål sjøtransport og maritim næring.....	30
5.2	Sjøtransport.....	30
5.3	Maritime næringsområde.....	31
5.4	Retningsliner sjøtransport og maritim næring.....	35
5.5	Konsekvensar av planframlegget.....	35
6	Strandsone.....	37
6.1	Delmål strandsone.....	37
6.2	Differensiert forvaltning av strandsona.....	37
6.3	Arealføremål knytt til strandsona.....	38
6.4	Tilhøvet mellom regional plan for kystsona og interkommunal plan for strandsona... ..	41
6.5	Retningsliner strandsone.....	41
6.6	Konsekvensar av planframlegget.....	43
7	Handlingsprogram.....	44
8	Samla konsekvensar av planforslaget.....	45
9	Ordliste.....	47
10	Figurliste.....	49
11	Vedlegg.....	49

1 Innleiing

Bakgrunn

Regional kystsonoplan for Sunnhordland og Ytre Hardanger er forankra i Regional planstrategi for Hordaland 2010-2012.

I planprogrammet er følgjande sett som føremål for planarbeidet:

Føremålet med planarbeidet er å sikre ei berekraftig forvaltning av sjøareal og strandsone i Sunnhordlandsregionen og Ytre Hardanger.

Planen skal sikre gode rammevilkår for havbruksnæringa som ei stor og viktig næring i regionen, samt maritim sektor med trygge farleier, hamneområde og sjøretta næringsareal.

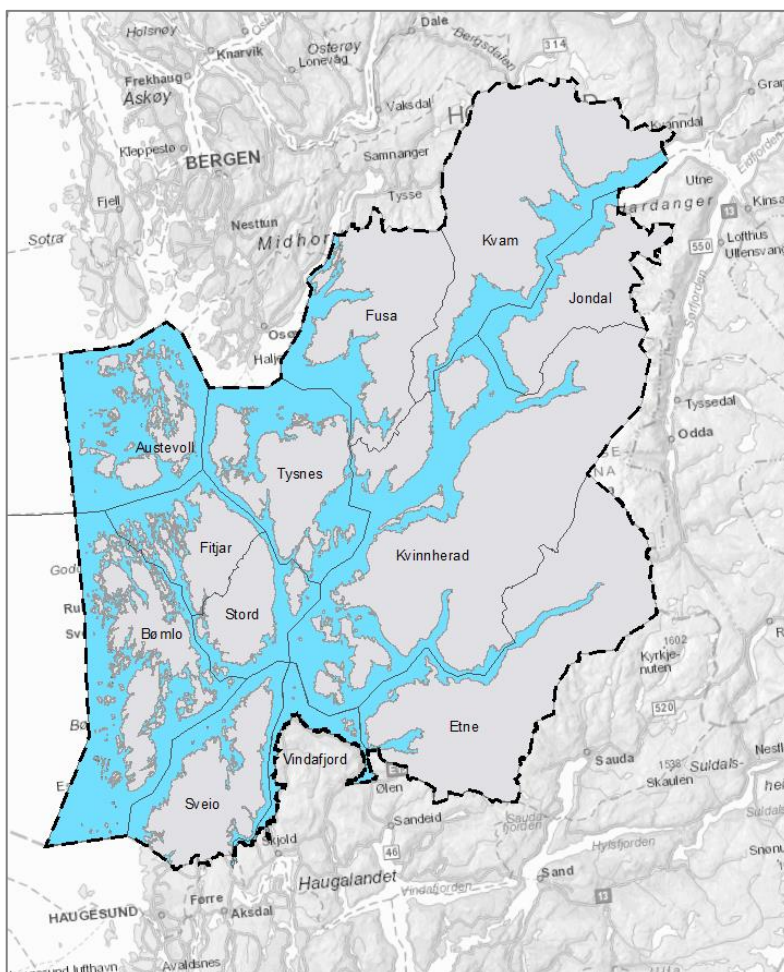
Planprogrammet er vedteke i Hordaland Fylkesutval 24. april 2013 og i Rogaland Fylkesutval 18. januar 2014.

Planen har eit tidsperspektiv på tolv år. Behov for planrevisjon vert vurdert kvart 4.år i regional planstrategi. Det er utarbeida handlingsplan for gjennomføring av planen. Handlingsplanen skal rullerast årleg, med vurdering av behov for hovudrevisjon kvart 4.år.

Fokus for planarbeidet er å sikre god sameksistens i kystsona og berekraftig arealbruk knytt til bruk og vern. Plane skal førebygge konflikter ved å ta kvalifiserte val basert på kunnskap og politiske prioriteringar.

Planen er overordna og gir hovudrammene for framtidig arealbruk på eit regionalt nivå. Regional kystsonoplan for Sunnhordland og Ytre Hardanger sine føringar skal utdypast vidare i juridisk bindande kommunale planar. Planen tek ikkje stilling til detaljerte spørsmål og fangar såleis ikkje opp alle lokale tilhøve.

Planområdet omfattar sjøareal og strandsone i kommunane Austevoll, Bømlo, Etne, Fitjar, Fusa, Jondal, Kvam, Kvinnherad, Stord, Sveio og Tysnes, samt sjøarealet i Vindafjord kommune.

Figur 1 Planområdet

Rammer og verknad

Regional kystsonoplan for Sunnhordland og Ytre Hardanger er heimla i § 8-1 i plan- og bygningslova. Ein regional plan etter plan- og bygningslova er regional planstyremakt sitt planverktøy for å utforme politikk innanfor prioriterte område. Etter § 8-2 skal planen leggjast til grunn for verksemda til regionale organ og for kommunal og statleg planlegging og forvaltning i regionen. Mål, retningslinjer og handlingsplan skal vere førande for fylkeskommunen og statlege organ i fylket når det gjeld verksemdplanar, forvaltningsvedtak og budsjett. Ein regional plan skal verke samlande ved å ta tak i viktige utviklingsoppgåver og setje opp felles mål. Gjennom regional plan kan ein utdjupe og tilpasse nasjonale føringar til ein regional kontekst.

Regional kystsonoplan for Sunnhordland og Ytre Hardanger inneheld retningslinjer som ivaretek måla i planen. Dei regionale retningslinjene vil kunne vere utgangspunkt for vurdering av motsegn frå regionale mynde. Motsegn skal berre nyttast når kommunale arealplanar er i strid med nasjonale og viktige regionale interesser, og skal alltid vurderast heilskapleg og ha ei konkret grunngeving.

Det regionale plankartet og retningslinjene er retningsgivande for vidare kommunal planlegging. Rettsleg bindande arealbruk vert fastlagt i den kommunale arealplanlegginga etter plan- og bygningslova. Tidlegare godkjente og gjeldande kommuneplanar og reguleringsplanar innanfor planområdet gjeld uavhengig av denne planen. Ved revisjon av kommuneplanar skal retningslinjene i regional plan leggja føringar for vidare planlegging og forvaltning i kommunane i planområdet. God plandialog og prosess mellom lokale og regionale mynde vil auke moglegheita for at den regionale planen sine intensjonar vert følgt opp.

Metode og plankart

Fire plantema er løfta fram i vedteke planprogram:

- Berekraftig kystsonoplanlegging
- Akvakultur
- Sjøtransport og maritim næring
- Strandsone

For kvart tema er det definert eigne delmål og retningslinjer. I medhald av forskrift for konsekvensutgreiingar, vert det stilt krav om at verknadane av planforslaget skal skildrast og vurderast. Dette er gjennomført for kvart plantema og føl som ein del av temakapittel.

Planlegging av kystsona etter plan- og bygningslova er i hovudsak ei oppgåve knytt til arealdisponering og prioritering mellom ulike interesser. Det er eit særskilt behov for å avklare tilhøva mellom interesser som krev eksklusiv bruk av sjøområda. Planarbeidet har hatt særleg fokus på akvakultur. Arealanalysen tar difor utgangspunkt i akvakultur vurdert opp mot anna bruk av sjøareala. Interessekonfliktar mellom andre næringer/interesser og anna bruk eller verneinteresser er ikkje analysert.

Plankartet synleggjer framtidig arealutvikling og gjer ei overordna prioritering mellom ulike arealbruk i kystsona. Plankartet syner også område med særskilte regionale interesser. Det er utforma nasjonale standardiserte teiknereglar for plankart for regionale planar. Nasjonal produktspesifikasjon for regionalplan (12.12.2014) gir moglegheit for å avsette arealsoner, omsynssoner, samt liner og punkter.

Det er avsett følgjande arealsoner i plankartet:

	Sjø og vassdrag generelt (eksl. AK)
	Kystsona: Ankringsområde
	Kystsona: Riggområde
	Naturmangfald i sjø: Gytefelt
	Naturmangfald i sjø: Naturtypar A og ålegras
	Akvakultur, eksisterande anlegg
	Sjø og vassdrag generelt, eksisterande Ak anlegg
	Sjø og vassdrag generelt, utvida område med AK

Organisering

Planarbeidet har hatt ei politisk styringsgruppe med følgjande deltakarar:

Inge Reidar Kallevåg (leiar), Hordaland fylkesutval
Astrid Farestveit Selsvold, Hordaland fylkesutval
Arne Bergsvåg, Rogaland fylkesutval
Liv Kari Eskeland, ordførar Stord kommune
Kjetil Hestad, ordførar Tysnes kommune
Asbjørn Tolo, ordførar Kvam herad / Jon Larsgard, ordførar Jondal kommune
Kjartan Innbjo, leiar i Utval for drift, utvikling og kultur, Vindafjord kommune, Rogaland

Ei administrativ arbeidsgruppe med følgjande deltakarar har vore fast prosjektgruppe i arbeidet med planen:

Marit Rødseth (leiar), Hordaland fylkeskommune
Tord Bakke/ Svein Kornerud, Fylkesmannen i Hordaland
Johan Sørensen, Kystverket
Arne Oftedal, Mattilsynet
Hans Haddal/Ola Midttun, Fiskeridirektoratet
Gro Jensen Gjerde, Samarbeidsrådet for Sunnhordland
Kjartan Thoresen, Kvinnherad kommune
Trond Inge Brakestad, Kvam herad
Anne Sofie Sandvik, Vindafjord kommune
Endre Korsøen, Hordaland fylkeskommune
Inge Døskeland, Hordaland fylkeskommune
Sissel Bakke, Rogaland fylkeskommune

Planseksjonen i fylkeskommunen ved prosjektleiar Eva Katrine Taule og rådgjevar Karoline Eldøy har vore sekretariat for planarbeidet.

Akvator AS har vore utførande konsulent, med Uni Research AS som samarbeidspartnar i akvakulturanalysen.

Det har i tillegg vore faggrupper innan kvart enkelt plantema beståande av fagpersonar frå kommunane, sektormyndigheiter og organisasjonar.

Medverknad

Som del av planprosessen fram til ferdig plan har det vore arrangert opne møte med følgjande tema:

- Temamøte om sjøtransport og maritim næring, 26.03.2014
- Temamøte om strandsona, 13.06.2014
- Temamøte om akvakultur, 23.01.2015
- Temamøte om berekraftig kystsoneplanlegging, 18.03.2015

Temamøta har hatt godt oppmøte både frå kommunar, regionale etatar, næringsliv og organisasjonar. Temamøte om strandsona vart arrangert i samarbeid med Interkommunal strandsonenplan for Sunnhordland. I temamøte om berekraftig kystsoneplanlegging vart det gjennomført gruppearbeid som gav viktige innspel til planarbeidet.

I tillegg har det vore gjennomført fleire faggruppemøte for kvart tema. Gruppene har vore sett saman av fagpersonar frå regionale organ, kommunar, fiskeri- og akvakulturnæringa og organisasjonar.

Kartportal

I prosessen har ein nytta kartportalen PlanGIS som eit arbeidsverktøy. Dette har gitt styrings-, prosjekt- og faggrupper tilgang til datagrunnlag, analyser og resultat undervegs i planprosessen. Kartportalen har eit brukar-tilpassa innhald og er interaktiv ved at brukarar kan hente ut og samanstillje relevant informasjon og temakart etter eigne preferansar. Karttenesta er tilgjengeleg for PC, nettbrett og smarttelefonar. Portalen har vore passordbelagt i planperioden.

Kartportalen er tilrettelagt for offentleg ettersyn for å gi enklare tilgang til datagrunnlag, analysar og resultat. Digitalt tilgjengeleg plankart er ein føresetnad for å kunna lesa detaljar i kart med ein slik målestokk. Portalen vil vera tilgjengeleg i høyringsperioden, og skal sikra ein open og etterprøvbar plandialog.

2 Hovudmål

Kystsona i Sunnhordland og ytre Hardanger skal nyttast i balanse mellom bruk og vern av areal- og naturressursar og medverka til ei berekraftig samfunns- og næringsutvikling til beste for innbyggjarane og miljøet.

Det skal leggjast til rette for at marine og maritime næringar i området kan utvikla seg vidare til å vere lønsame og konkurransedyktige i eit langsiktig perspektiv.

Det skal leggjast vekt på kunnskapsbasert planlegging og forvaltning i kystsona.

Berekraftig utvikling

Plan- og bygningslova skal fremja berekraftig utvikling. Med uttrykket meinast definisjonen frå Verdenskommisjonen for miljø og utvikling 1987:

«Ei utvikling som imøtekome dagens behov utan å øydelegge mulighetene for at komande generasjonar skal få dekkja sine behov. Omgrepet handlar om balansen mellom økonomisk og sosial utvikling og ivaretaking av miljøomsyn».

FN sin modell for berekraftig utvikling

3 Berekraftig kystzoneplanlegging

Allemannsretten er eit gratis fellesgode og ein del av den norske kulturarven. Mange tenkjer på rett til ferdsel i utmark når ordet allmenning vert nytta. Den største allmenningen Noreg har, er knytt til sjø og havområda som strekk seg frå kystlinja og 200 nautiske mil ut i havet. Sjøområda har ikkje private eigarar og er såleis ein del av den norske allmenningen. Det er likevel ikkje fritt fram for å utnytte ressursane i næringsaugemed, og all næringsverksemd i sjø og på hav føreset at utøveren er gitt løyve frå norsk mynde til utøvinga enten gjennom kvote, lisens eller konsesjon.

Det er eit stort press på areala i kystsona, og ulike interesser konkurrerer ofte om dei same områda. Bruksinteresser som akvakultur og andre næringsinteresser, sjøtransport, fiskeri, forsvaret, reiseliv og friluftsliv har alle sin rettmessige plass i kystsona. I tillegg har kystsona betydelege natur-, landskaps- og kulturminneverdiar.

Planlegging etter plan- og bygningslova fastset grenser mellom ulike føremål i plankart og retningslinjer. Det er ein målsetnad å sikre god sameksistens mellom ulike interesser og førebyggje konflikthar gjennom kunnskapsbaserte planprosessar og politiske prioriteringar. Gjennom planlegging må det skapast ein god balanse mellom bruk og vern av dei ulike verdiane i kystsona.

I enkelte område er sjøarealet ein knapp ressurs. Likevel kan ein sei at den faktiske bruken av sjøareala ikkje er eksklusiv i den forstand at areala vert varig endra eller beslaglagt. Unntaket kan vera til dømes

områder for akvakultur som kan oppfattast til å ha eit varig beslag på sjøareal. Men også her kan ein tenkje seg at bruken av sjøarealet er reversibelt ved at anlegg kan fjernast.

Figur 2 Slåtterøy fyr. Foto Inge Døskeland

Regional kystzoneplan for Sunnhordland og Ytre Hardanger gir overordna føringar for den kommunale planlegginga og fremjar samordning og prioritering av sektorinteresser. Føringane gitt i planen må tilpassast dei lokale tilhøva i kvar kommune med omsyn til arealbruk og lokale, politiske prioriteringar.

Berekraftig kystzoneplanlegging har overordna karakter, og er relevant for all kystzoneplanlegging. Retningslinjer i dette kapittelet gjeld også for dei andre plantema. I plankartet er det fastsett 14 omsynssoner for regionalt viktige område for landskap, natur, friluftsliv og kultur. Områda omfattar registreringar av nasjonal eller regional verdi innan alle desse plantema. I tillegg til dei regionalt viktige områda må andre område med særleg verdier for kvar enkelt plantema; landskap, natur, friluftsliv og kultur sikrast gjennom kommunal planlegging

God økologisk status og god kjemisk vasskvalitet innan 2021 er målet for Vassforskrifta, som er den norske oppfølginga av EU sitt Vassrammedirektiv. Av omsyn til økologi, friluftsliv og landskap bør ein i arealpolitikken sikre sjø, vatn og vassdrag.

3.1 Delmål berekraftig kystzoneforvaltning

Dei ulike interessene i kystsona skal sikrast god sameksistens. Naturressursane skal ivaretakast som grunnlag for både bruks- og verneinteresser. Verdifulle naturområde, naturmangfald, kystlandskap, kulturminne og kulturmiljø skal sikrast. Mogleheitene for allment friluftsliv skal tryggast og forbetrast.

3.2 Marint naturgrunnlag

Det er eit nasjonalt mål at naturen skal forvaltast slik at plantar og dyr som finns naturleg i eit område, skal sikrast i levedyktige bestandar, og at variasjon av naturtypar og landskap skal oppretthaldast. Natur, landskap

og friluftsliv er ressursar som har ei tett kopling og gjensidig påverknad, og gir fellesgode som vanskeleg kan omsettast i økonomisk verdi.

Økosystema i sjøen har ein kompleks dynamikk og påverknadskraft mellom luft, vassoverflate, vassøyle og sjøbotn. Planområdet omfattar skjergardslandskap, fjordarmar og eksponerte havområde, og denne variasjonen gir eit særst variert og rikt plante- og dyreliv. Dei naturgitte tilhøva gir grunnlag for å oppretthalde struktur, verkemåte og produktivitet for leveområda og dette gir stabil og god rekruttering. Høgt mangfald og sterke bestandar av både plante- og dyreliv kan gi grunnlag for hausting og ressursuttak, til dømes gjennom fiske.

Naturressursane er som oftast knytt til eit særskilt område eller habitat. Det kan vera ålegrasenger, sjøfuglreservat, korallførekomstar, gytefelt eller liknande. Desse områda kan ein velje å ta større eller mindre omsyn til når ein planlegg bruk av sjøareal, gjennom ei vurdering og vektning av naturinteresser (vern) opp mot samfunnsinteresser (bruk). Det er særst viktig å avklare miljøpåverknad når ein vurderer nye tiltak eller inngrep. Presset på kystsona gjennom utbygging og aktivitet har vorte ein trussel for ein del naturtypar og artar som er avhengig av særskilte tilhøve eller som er sjeldne.

Naturmangfaldlova (2009)

Føremålet med Naturmangfaldlova er å ta vare på mangfaldet i naturen gjennom berekraftig bruk og vern, og lova inneheld fleire verkemiddel. Etter Naturmangfaldlova er det dei lovfesta prinsippa i §§ 8-12 som skal leggjast til grunn som retningslinjer ved utøving av offentleg mynde. Naturmangfaldlova tek utgangspunkt i kunnskap, vurdering av konsekvensar og samla belastning, samstundes som føre-var prinsippet står sterkt.

Forslag til marin verneplan

Å fremje areal for vern er eit ledd i arbeidet med å verne eit representativt utval av norsk natur for kommande generasjonar. Ytre Hardangerfjord og Korsfjorden er to av i alt 36 kandidatområde i Noreg utpeikt for marint vern av «Rådgivende utvalg for marin verneplan». Dei to kandidatområda innanfor planområdet er store, og skal representere eit utval natur frå kyst og skjergard. Fylkesmannen i Hordaland har starta prosessen som skal leie fram til ei verneforskrift som skal vedtakast av Kongen i statsråd.

Utstrekning og føringar for dei marine verneområda skal sikre naturverdiane for framtida. Tilhøve kring områda er ikkje avklart. For å hindre negativ påverknad på naturverdiane legg kystsoneplanen til grunn føre-var prinsippet fram til verneområda er endeleg vedtekne.

Naturtypar

Den store variasjonen av naturtypar er ein viktig del av naturmangfaldet, både som levestad for artar og som økosystem. Område med særst høg verdi eller lokalt særskilte naturtypar, må takast vare på og skjøttast, og områda bør synleggjerast og vektleggast i kommuneplanlegginga. Naturmangfald kan synleggjerast som omsoner eller føremål knytt til grønstruktur.

Kjente registreringar av marine naturtypar og artar er kartfesta m.a. i Naturbase og Artsdatabanken. Desse inneheld informasjon om artar og naturtypar som er truga, utsatt for reduksjon, eller er sjeldne. Det er manglande kunnskap om det marine miljøet, og med eit stadig aukande aktivitetspress på kystområda, er det særst viktig å kartlegge naturtypar i sjø. I 2011 vart marine naturtypar kartlagt i Hordaland. Kartlegginga av marine naturtypar omfattar 12 naturtypar og tre nøkkelområde for særlege artar. I tillegg er det opna for å kartlegge naturtypar som har særskilt lokal tyding.

Naturmangfaldlova gir heimel til å vedta utvalte naturtypar. Val av naturtype som vert definert som «utvalt naturtype», er knytt til forvaltningsmålet for naturtypar i naturmangfaldlova § 4. Her heiter det at mangfaldet av naturtypar skal takast i vare innanfor deira naturlege utbreiingsområde. Per mai 2011 er det fem naturtypar som er definert som utvalt naturtype: Slåttemark, slåttemyr, kalksjøar, kalklindeskog og hole eiker. Ingen av desse er spesifikt knytt til kystsona. I tillegg har tre naturtypar vore på høyring for å få status som utvalt naturtype: Kystlynghei, ålegraseng og haustingsskog. Kystlynghei og ålegraseng er knytt til kystsona og dei klimatiske tilhøva langs kysten. Kystlynghei var tidlegare ein domi-

Figur 3 Dvergålegras i Hystadmarkja. Foto Turid Verdal

nerande naturtype langs Atlanterhavskysten frå Spania til Lofoten, men er no i sterk tilbakegang, først og fremst fordi områda har gått ut av bruk. Kystsoneplanen legg særleg vekt på desse to naturtypene, då begge desse har sterk tilknytning til planområdet.

Korallførekomstar har eit rikt dyreliv og spelar ei viktig rolle i marine økosystem. I planområdet er det registrert spreidde førekomstar, og det er behov for å kartlegge planområdet ytterlegare for å få oversikt over utbreiing og lokalisering. Korallar kan vera utsett for effektar knytt til klimaendringar, oppdrett og utslepp med meir. Det bør utøvast varsemd ved å tilpasse aktivitet slik at det ikkje oppstår skade på registrerte lokalitetar.

Villfisk

Mange fiskeartar lever heile livet i kystområda, og nyttar kysten til gyte-, oppvekst- og beiteområde. Gyteområda er særleg sårbare og er nøkkelområde for reproduksjon hos fisk. Gyte-, oppvekst- og beiteområde for marine artar er kartfesta og må takast omsyn til ved arealplanlegging. Bruk og aktivitet som reduserer verdien av slike funksjonsområde kan ha stor negativ effekt på fiskebestandane. Gyte-, oppvekst- og beiteområde er registrert i Fiskeridirektoratet sin kartportal. Arealplanlegging må sikre kartlagde gyte- og oppvekstområde for villfisk. I kommuneplankart kan desse synast som arealføremål eller som omsynssone.

Anadrome vassdrag er ein ressurs med omsyn til naturmangfald, rekreasjon og næringsutvikling. Det er mange anadrome vassdrag i planområdet med oppgang av både laks og sjøaure. Større anadrome vassdrag er registrert i lakseregisteret, i tillegg er det fleire mindre vassdrag, elvar og bekkar utover desse med oppgang av sjøaure. For mange av lakse- og sjøaurebestandane i planområdet er situasjonen vurdert som sårbar eller kritisk. Det er fleire faktorar som har medverka til negativ utvikling, og bestandsnivåa i dag gjer at bestandane er særst sårbare for menneskeskapte påverknadar.

Det er oppretta nasjonale laksevassdrag og laksefjordar for å gi eit utval av dei viktigaste laksebestandane i Noreg eit særleg vern. I planområdet er Etneelva klassifisert som nasjonalt laksevassdrag og Etnefjorden-Ølensfjorden som nasjonal laksefjord. Laksefella i Etneelva er sentral i arbeidet med å betre tilhøva for villfisk og hindre oppgang av rømt oppdrettsfisk.

3.3 Fiskeri

Arealbehov knytt til yrkesfiske omfattar i utgangspunktet heile kysten. Fiskarane er avhengige av å kunne følgje fiskebestandane, og dei nyttar kystareala på ein mobil og fleksibel måte. Planområdet har eit rikt fiskerimiljø og kan sjåast på som kjerneområde for kystfiske i Hordaland. Det er registrert fleire hundre fiskebåtar og yrkesfiskarar innanfor planområdet. Mange av desse båtane fiskar i havområda, men har sterk tilknytning til regionen og har behov for tilkomst og plass ved landligge. Kystfiskeflåten og sjarkfiskarar nyttar mellom anna sjøområde som ligg innafør planområdet.

Kystfiske har lang historie og har i stor grad påverka utviklinga langs kysten, både med omsyn til framvekst av store og mindre lokalsamfunn, samt utbygging av infrastruktur. Kulturmiljø knytt til handelsstadar og fiskerimottak er sentrale. I dag er fiskerinæringa modernisert og ein ser ei utvikling mot større båtar og nye fiskemetodar. Samstundes er kystfisket knytt til tradisjonelt fiske og består av mindre fartøy enn havfiskerinæringa. Fiskeområda er for nokre artar spesifikke til område ut frå naturgitte tilhøve, til dømes reke, medan andre fiskeartar som går i stim, har ein større arealfleksibilitet.

Fiske kan som regel kombinerast med anna arealbruk, med unntak av faste installasjonar på sjøen, samt at nokre typar fiskeri ikkje lar seg kombinere med installasjonar på botn (til dømes botntrål). Fiskeområde for både passive og aktive reiskap er kartfesta. Arealplanlegging må baserast på heilskaplege vurderingar for større samanhengande område, slik at det vert sikra at alle interessene vert ivareteke. Avgjerande moment for fiskeri er tilgang og tilkomst til areal for å drive fisket, samt hamnefasilitetar.

Fiskeri er knytt til heile vassøyla i sjøområda. Hindringar på sjøbotn, i vassøyla eller på sjøoverflata kan redusere verdien av fiskeriinteressene. For å tydeleggjere prioriteringar som omfattar heile sjøområdet, kan det planleggast på fleire vertikalnivå. Dette er særst aktuelt i område med behov for prioritering mellom arealbruks-

Figur 4 Fiskeri. Foto

interesser, som til dømes mellom akvakulturfortøyingar og fiske, samt hamneområde med utfylling eller ankring/fortøying.

Tråling

Det er registrert fleire trålfelt i planområdet, mellom anna for reketråling. Førekost av reke er knytt til særskilt type botnhabitat og rekebestanden har difor relativt avgrensa leveområde. I tillegg har tilhøva på botn tyding for kor det kan drivast tråling. Dette inneber at det er avgrensa område som er aktuelle for tråling etter reker. Slike område er sårbare for inngrep med omsyn til dei naturgitte tilhøva, men også i høve til hindringar for trålreiskap. Fleire av dei registrerte trålfelta er allereie i dag forringa ved at det er etablert tiltak innanfor registrerte felt, og det er difor behov for oppdatering av datasettet. Reketråling har gått tilbake dei siste 15-20 åra i planområdet. Ein del reketrålfelt er i dag lite nytta, mellom anna på grunn av bestandssituasjonen for reker eller andre økonomiske/marknadsmessige tilhøve. Dette er faktorar som endrar seg over tid, og felta kan igjen få stor tyding. Det må takast omsyn til reketrålfelt som fiskeriressurs, men også som naturressurs. Trålfelt er registrert i Fiskeridirektoratet sin kartportal. Kommunane bør inkludera viktige trålfelt i kommuneplanane, der dei kan synast som arealføremål fiske.

Låsetjingsplassar

I samband med kystnotfiske har det vore vanleg å låsetje levande fangst før levering. Sjøområde som er eigna til låsetjingsplassar, er mellom anna knytt til djupne, straum, botntopografi og moglegheit for fortøying. I planområdet er det registrert om lag 480 slike plassar. Låsetjingsplassane har varierende bruksfrekvens, noko som har samband med kor det vert drive fiske, bestandssituasjonen og så vidare. Samstundes kan lokaliteten vera avgjerande for det lokale fisket når den først er i bruk.

Havressurslova gir føringar og restriksjonar knytt til lås- og stengsetting, og fastset mellom anna forbod mot å ferdast nærare enn 20 meter frå slepekast eller steng som er fortøyd i land eller oppankra på annan måte. Det er vesentleg å overhalde avstandskravet då fisk, særskilt brisling, er sensitiv for forstyrringar. Andre forstyrringar som t.d. fylling i sjø og sprenging av fjell vil også kunne forstyrre fisken når den står i nøtene. Når fisken står i lås er det eit avgrensa areal som vert brukt, men levering av fisk er arealkrevjande. Det krev areal for manøvrering av båtar, nøter og anna utstyr. Aktivitet og press på bruk av strandsona er aukande, og arealplanlegging må skape god samverknad mellom aktivitet på land og i sjø. Låsetjingsplassane er registrert i Fiskeridirektoratet sin kartportal. Kommunane bør inkludera viktige låsetjingsplassar i kommuneplanane, der dei kan synast som arealføremål fiske.

Reinsefisk

Reinsefisk vert nytta som eitt av verkemidla for å redusere lusenivåa i oppdrett av laks og regnbogeaure. Det vert drive eit blandingsfiske etter leppefisk, og det vart i 2013 omsett for om lag 14 millionar leppefisk på landsbasis. Langs kysten av Vestlandet er det gode bestander av leppefisk, og regionen er i prinsippet sjølvforsynt. Mange anlegg nyttar primært fisk som er fiska relativt nært oppdrettslokalitetane. Fiske etter leppefisk kan gi ei god inntektskjelde for lokale fiskarar. Leppefisken er ganske stadbunden, og det kan vera fare for overfiske av lokale bestandar. Det er difor behov for kartlegging av bestandane, regulering av fisket, og oppdatert kunnskap om effektane ved bruk av leppefisk.

3.4 Andre bruksinteresser

Reiseliv

Reiseliv har utvikla seg frå å vere ein tradisjonell bidragsytar innan transport og overnatting til å bli ein opplevingsindustri og ei drivkraft for ny verdiskaping. Fjordane på Vestlandet har vore reisemål for turistar i over 100 år. Dei har fått ny aktualitet mellom anna ved kåringa til verdas beste reisemål i 2009 av National Geographic Magazine og verdsarvområde av Unesco. Turismen på Vestlandet er i stor grad tufta på opplevingar knytt til landskap, natur, friluftsliv og kultur. Planområdet har mange gjestehamner, og er eit attraktivt område for småbåtturistar om sumaren. Det er i tillegg ein stor marknad for utleiehytter som ligg i nærleiken til sjøen.

I dei seinare åra har turistfiske utvikla seg og det er no ei etablert næring. Denne næringa er samansett, aktørane som tilbyr og legg til rette for fiske i sjøen er av varierende storleik, og tilboda er ulike. Viktige stikkord er rorbuferie, utleie av fiskebåtar og tilrettelegging for oppbevaring av fangst. Denne næringsverksemda har ei rekke positive ringverknader, som direkte verdiskaping, arbeidsplassar og annan avleia verksemd.

Reiseliv er eit særleg satsingsområde i arbeidet med næringsutvikling i Hordaland. Dette er forankra i *Regional næringsplan 2013-2020*. Visjon og mål for arbeidet med reiseliv i Hordaland er å vere best i Norden innan natur- og kulturbaserte opplevingar. Gjennom samarbeid og innovasjon skal det utviklast berekraftige tilbod

innan kultur- og naturbaserte opplevingar. Å sikre allemannsretten og tilgang til friluftsområde, både dei små, grønne lungene i nærmiljøet, dei større samanhengande friluftsområda og tilgang til sjøområda, er positivt i reiselivssamanheng.

Skjelsanduttak

Det er kartlagt relativt store mengder skjelsand på sjøbotnen i kystområda i Hordaland. Førekomstane er kartfesta og kan finnast på kartportalen til Hordaland fylkeskommune (kartinvest.no). Rettane til skjelsandførekoms-tane ligg til staten i medhald av kontinentalsokkellova. Skjelsand er mellom anna nytta som kalkkjelde i jordbru- ket, men har også ei rekkje andre bruksføremål. Opptak av skjelsand krev konsesjon, og konsesjonsmyndet er delegert til fylkeskommunen.

Både plan- og bygningslova og kontinentalsokkellova har innverknad på planlegging av skjelsandopptak. Skjel- sandførekomsstar må vektast i planlegging, og det må vurderast om konsesjonsområde for skjelsandopptak skal visast i kommuneplanens arealdel som råstoffutvinning.

Skjelsandopptak vil medføre terrenginngrep, og det er viktig å ta omsyn til andre interesser som ferdsle, fiske, biologisk mangfald, friluftsliv og havbruk. Fylkeskommunen kan i konsesjonen fastsetje nærare vilkår for å ta omsyn til særskilte interesser.

Tiltak i sjø og forureiningslova

Arealplanar må opplyse om eventuelle tiltak i sjø. Tilhøve knytt til eventuell forureining bør avdekkast tidleg i planprosessane, slik at det kan leggjast føringar for å hindre forureining. Alle tiltak i sjø og vassdrag som er omfatta av forureiningslova eller -forskrifta treng løyve frå forureiningsstyresmaktene. Løyve kan bli gitt etter søknad til fylkesmannen. Andre tiltak i sjø og vassdrag treng handsaming av kommunen etter plan- og byg- ningslova.

Mudring og disponering av massar og materialar i sjø og vassdrag er regulert av forureiningsforskrifta. Tiltak i sjø og vassdrag som kan føre til nemneverdig skade eller ulempe for miljøet, men som ikkje er regulert etter forskrifta, treng handsaming direkte etter forureiningslova. Uttak av skjelsand er ikkje rekna som mudring. Mil- jødirektoratet har utarbeida rettleiarar innan tematikken.

Forsvaret

Forsvaret er ein stor brukar av kystsona i Hordaland. Topografien i kystsona gjer militære operasjonar kompli- serte og krev god koordinering. Forsvaret har behov for areal til skyte- og øvingsfelt, seglingsleier, vente- og kamuflasjeposisjonar, prøvefelt for ulike våpentypar, festningsanlegg, fort, kaiområde og faste område for land- gangsfartøy. Kystvakta har òg ei viktig oppgåve i samband med forvaltninga av norske ressursar i havet. Av omsyn til tryggleik og beredskap legg forsvarsinteressene visse avgrensingar på annan arealbruk i deler av kystsona.

Dei varierende aktivitetane i Forsvaret krev eit breitt spekter av skyte- og øvingsfelt, både faste og mellombel- se. Bruken av desse felta er skiftande. Det er naudsynt for Sjøforsvaret å kjenne alle farvatn rundt heile kysten, og heile kystfarvatnet vert nytta til taktiske øvingar/manøvrering utan bruk av skarpe våpen. Forsvaret freistar å halda øvingar slik at det vert minst mogleg konflikt med fiskeriinteresser, naturverninteresser, akvakultur og annan sivil aktivitet.

Det er ei føremon om Forsvaret sine eigedomar og interesseområde i størst mogleg grad vert integrert i kom- munale arealplanar. Viktig informasjon om restriksjonar på ferdsel og avgrensing av buffersoner rundt sjømili- tære installasjonar bør òg samordnast og gjerast tilgjengeleg.

3.5 Friluftsliv

Kystsona byr på særlege kvalitetar for mange fritidsaktivitetar. Tilgjengeleg natur er avgjerande for at allmenta skal ha høve til å utøve friluftsliv som ein helsefremjande, trivselsskapande og miljøvenleg fritidsaktivitet. Fri- luftsbuiken er avhengig av kvalitetane på staden, til dømes kor bratt det er og om området er eigna for bading, fiske og rekreasjon. Ei heilskapleg planlegging for å ta i vare opne og tilgjengelege strandsoneareal, samt god tilgang til sjø, er sentralt i friluftssamanheng.

Bruk av kystsona til friluftsliv er aukande. Koplinga mellom sjø og strandsone er særskilt sterk for friluftslivet, og båt- liv og fritidsfiske er blant dei friluftaktivitetane som er mest utbreidd. Samstundes er kystsona attraktiv for utbyggingsføremål. Auka aktivitet og press på kystsona kan føra til at dei tilgjengelege areala til allmenne fø- remål for friluftsliv vert avgrensa. Arealplanlegging må ta omsyn til og forbetra moglegheitene for friluftsliv. Det-

te kan sikrast både i føresegner og ved prioritering mellom arealføremål. Lokale friluftsområde, tilrettelagde eller ikkje, har verdi i det daglege og har gevinst i høve til helse og bukvilket.

Det er sikra mange område for friluftsliv i planområdet. Bergen og Omland Friluftsråd (BOF) og Friluftsrådet Vest står for forvaltninga av desse gjennom Vestkystparken som er etablert for å sikre ei heilskapleg forvaltning av friluftsområda langs kysten. Det vart i 2008 gjennomført ei kartlegging og verdisetjing av regionale friluftsområde i eit samarbeid mellom fylkesmannen og fylkeskommunen. Denne kartlegginga gir ei oversikt over og kartfesting av samanhengande område med friluftressursar. Dei kartlagde regionalt viktige friluftsområda i Hordaland gir eit godt grunnlag for kommunen si planlegging, og i samband med kommuneplanlegging bør i tillegg lokale friluftsområde kartleggast og fremjast.

Tilgang til friluftsområde frå både land og sjø er sentralt for det allmenne friluftslivet. Planlegging av samanhengande kyststiar knytt til tettstadar bør vurderast i samband med kommune- og reguleringsplanarbeid. Desse må planleggast med gode korridorar og sentrale knutepunkt knytt til hamn eller marina for tilkomst til sjøområda.

Småbåthamn og fritidsfiske

Planområdet er frå naturen si side rik på område med gode kvalitetar for friluftsliv på og ved sjøen. Desse kvalitetane må takast vare på for dagens og framtidige generasjonar. Som ein del av *Interkommunal strandsoneplan for Sunnhordland* er det gjennomført ei kartlegging av eksisterande småbåtområde. Kartlegginga syner at i Sunnhordland ligg om lag halvparten av småbåtane i organiserte småbåtområde/-hamner og resten spreidd og enkeltvis. Koplinga mellom land og sjø må styrkast i arealplanlegginga for å unngå bit-for-bit utbygging. Behovet for småbåthamn/-anlegg må vurderast heilskapleg for større samanhengande kyststrekningar, og konsekvensane for nærliggjande område må vurderast ved lokalisering av småbåthamner og småbåtanlegg.

Fritidsfiske og turistfiske har auka i takt med utbygging av hyttefelt og turistanlegg. Sjøområda er store og tilgjengelege, medan strandsona er ein avgrensa ressurs. For å unngå at det i ettertid oppstår eit press for etablering av meir tilfeldige båtplassar bør det ved planlegging av hytteområde eller reiselivsplanleggast der sjøen er ein attraksjon, planleggast for tilgang til båtplassar eller felles hamn.

Figur 5 Yrande båtliv på Tysnes. Foto Ove Gjerde

3.6 Landskap og kulturminne

Landskapet er samansett av ei rekkje fysiske komponentar forma av naturprosessar og av menneskeleg inngrep og aktivitet. Eit område sin landskapsverdi er sett saman av ein eller fleire landskapselement, som til dømes terrengformer, særlegne element i landskapet, landemerke og kulturhistoriske element. Ubrotne drag og liner i landskapet som strandline og horisont er døme på grunnleggande estetiske kvalitetar. Landskapet sin verdi vil i stor grad også vere knytt til opplevinga av det, både som fysisk og kulturelt landskap.

Delar av kystlandskapet er visuelt meir sårbart enn andre og bør av den grunn takast særleg omsyn til. I eit ope urørt landskap kan sjølv små tiltak ruva i terrenget og vere med på å redusera området sine estetiske kvalitetar. Rettleiaren "*Råd om landskap i kommunal planlegging i Hordaland*" inneheld råd om korleis ein i planarbeid kan ta omsyn til landskap og medverke til at nye byggjetiltak og infrastruktur innordnar seg dei fysiske omgjevnadene.

Kysten er rik på kulturminne og kulturmiljø som fortel om utviklinga av livet langs kysten. Landskapet og dei naturgjevne og historiske føresetnadane høyrer uløseleg saman med kulturminna og fortel historia om kystsona. Planområdet har sterke historiske band til kystsona, og ein finn mange verneverdige bygningar, bygningsmiljø og kulturlandskap her. Kulturminne, sjøbruksmiljø og kulturlandskap må takast vare på som ein historisk verdi og som ein viktig del av kystkulturen. For å oppretthalde sjøbruksmiljøa og kulturlandskapet krev det skjøtsel og bruk. I dei verdifulle kulturlandskapsområda må det takast vare på kulturminne, landskapstype, biologisk mangfald og opplevingskvalitetar for framtida. I desse områda må ein syna særleg varsemd med inngrep i landskapet. Kommunane bør vurdere å legge retningsliner knytt til skjøtsel for å ta vare på og opprett-

halde natur- og kulturlandskapet. Dette må særleg vurderast for område med omsynssone knytt til kulturlandskap og natur.

Kulturminne er rekna som ikkje-fornybar ressurs, og alle stadbundne kulturminne frå før reformasjonen (1537) er automatisk freda. Målet for kulturminnevernet er at omsyn til dei ulike kulturminneverdiane på best måte skal sikrast gjennom lokal og regional arealplanlegging og utgjere eit viktig grunnlag for verdiskaping og næringsutvikling. Av kulturminne frå nyare tid vil ivaretaking gjennom kommunal planlegging vere eit viktig verkemiddel.

Fylkeskommunen har i følgje kulturminnelova eit ansvar for å forvalte kulturarva. *Regional kulturplan for Hordaland (2015-2025)* er nyleg revidert og vart vedteken desember 2014. Planen legg grunnlag for prioriteringar i den fylkeskommunale kultur- og idrettssatsinga og for den samla kulturpolitiske satsinga i fylket.

Sjøbruksmiljø og Kulturminnerik strandsoner er kartlagt som del av *Interkommunal strandsonoplan for Sunnhordland*. Sentralt for kartleggingsarbeidet har vore å synleggjere den historiske bruken av strandsona, samt vise det kulturhistoriske særpreget i regionen. Kartlegginga identifiserer dei kulturminna og kulturmiljøa i Sunnhordland som set eit særpreg på strandsona i regionen, og som Sunnhordlandskommunane har eit særskilt forvaltningsansvar for.

Figur 6 Eldre naustmiljø. Foto Turid Verdal

Kulturminnelova si undersøkingsplikt vil vera gjeldande både for areal i strandsona og i sjø. Ein har per i dag betre registreringar og oversikt på land enn i sjø. Ved planlegging i sjø er det naudsynt å utøve aktsemd i område som er vurdert til å ha høgt potensiale for funn av kulturminne.

3.7 Regionalt viktige område for landskap, natur, friluftsliv og kulturminne

Kystsona og livet i sjøen har eit stor mangfald, og er verdifull og attraktiv for både bruks- og verneinteresser. Allmenne interesser, oppleving, kunnskap, historie og bruk er sterkt knytt til kystsona, landskap, natur, friluftsliv og kultur. Mange av registreringane innan desse tema er ofte samla innanfor relativt avgrensa område, og har ein gjensidig påverknad. Til dømes er det naturleg at friluftslivinteresser er sterke i område med landskaps-, natur- og kulturverdiar.

I planarbeidet er dei fire plantema, landskap, natur, friluftsliv og kulturminne, sett i samanheng for å kartfeste større samanhengande område av regional verdi. Område som omfattar registreringar av nasjonal eller regional verdi innan alle fire plantema er definert som omsynssone. Intensjonen med å kartfeste desse sonene er å synleggjere sumverknad av landskap, natur, friluftsliv og kultur, og gi retningslinjer knytt til desse for å ivareta verdiane.

Kartfestinga inneber ikkje i seg sjølv eit vern, men områda skal takast vare på gjennom omsyn i lokal planlegging og forvaltning. Avgjerande moment er *omsyn før bruk, tilpassa bruk og utvikling, samt skjøtsel gjennom bruk*. Planlegging innanfor omsynssonene skal vera i tråd med verdiane, og nye tiltak skal tilpassast og ivareta omsyna. Nye tiltak skal så langt som mogleg lokalisert i område med eksisterande tiltak gjennom fortetting, og større samanhengande område bør haldast fri for inngrep.

Det er kartfesta 14 omsynssoner for regionale område for landskap, natur, friluftsliv og kultur i planområdet.

1 Marsteinen – Skorpo (Austevoll kommune)

Deler av området er omfatta av forslag til marin verneplan (Korsfjorden). Det ligg fleire gyteområde i sona, det er registrert ein korallførekomst, og både svært viktig (verdi A), viktig (verdi B) og lokalt viktige (verdi C) naturtypar. Området har fleire registrerte kulturminne, den vestlege delen av området (kring Stora Kalsøy) er registrert som kulturminnerik strandsone, og området har potensiale for funn av marine kulturminne. Det ligg i tillegg fleire registrerte sjøbruksmiljø innan sona i fredingsklasse med høge verneverdiar knytt til både enkeltobjekt og samanhengen dei ligg i. Området har fleire statleg sikra friluftsområde, og svært viktige (verdi A) regionale friluftsområde. Landskapet i området er registrert med middels verdi.

2 Møkster – Skoltafjorden – Fugløya (Austevoll kommune)

Området har fleire sjøfuglreservat, og større område med svært viktige (verdi A) og viktige (verdi B) naturtypar både i sjø og i strandsona. Det ligg fleire svært viktige (verdi A) kystlyngheiområde innanfor sona. Området kring Møkster er registrert som kulturminnerik strandsone. Store deler av omsynssona er registrert som viktig (verdi B) regionalt friluftsområde, og landskapet er registrert med stor verdi.

3 Fitjarøyane (Fitjar og Bømlo kommune)

Fitjarøyane har store naturverdiar. Dette inkluderer fleire gyteområde, tre sjøfuglreservat, større område med svært viktige (verdi A) og viktige (verdi B) naturtypar. Fleire av øyene er registrert som svært viktige (verdi A) område for kystlynghei. Deler av området er registrert som kulturminnerik strandsone, og heile området er registrert som landskap med kulturhistorisk verdi. Store deler av området har dessutan potensiale for marine kulturminne. Det ligg fleire sjøbruksmiljø i fredingsklasse i Fitjarøyane, med høge verneverdiar knytt til både enkeltobjekt og samanhengen dei ligg i (verdi A). Det ligg fleire statleg sikra friluftsområde innan sona, og store deler av området er registrert som svært viktige regionale friluftsområde. Deler av området er dessutan omfatta av omsynssone for friluftsliv i Bømlo kommune. Landskapet i Fitjarøyane er registrert med stor verdi.

4 Børøyfjorden – Kanalane (Bømlo kommune)

Deler av området er omfatta av omsynssone for natur i kommuneplanen. Det er fleire registreringar av viktige (verdi B) og lokalt viktige (verdi C) naturtypar innanfor området, og det er fleire gytefelt innanfor sona. Den austlege delen av området er registrert som kulturminnerik strandsone, og den sørlege delen av sona har potensiale for marine kulturminne. Området har fleire statleg sikra friluftsområde, og store deler av området er registrert som svært viktige (verdi A) og viktige (verdi B) regionale friluftsområde. Store deler av sona er omfatta av omsynssone for friluftsliv i kommuneplanen for Bømlo. Landskapet i området er registrert med stor middels verdi.

5 Espevær - Holsøyane (Bømlo kommune)

Området har fleire sjøfuglreservat, fleire område med svært viktige (verdi A), viktige (verdi B) og lokalt viktige (verdi C) naturtypar, blant anna svært viktige (verdi A) kystlyngheiområde. Den austlege delen av området er registrert med kulturminnerik strandsone, og heile den sørlege delen av området er landskap med kulturhistorisk verdi. Dei sørlege delane har dessutan potensiale for marine kulturminne. Det ligg fleire sjøbruksmiljø i fredingsklasse på Espevær, med høge verneverdiar knytt til både enkeltobjekt og samanhengen dei ligg i (verdi A). Området kring Espevær og Nordøyane er registrert som svært viktige (verdi A) regionale friluftsområde. Landskapet i sona er registrert med stor verdi.

6 Bårdsundet (Tysnes kommune)

Det er fleire registrerte gyteområde og ei korallregistrering i området. Heile sona er registrert som kulturminnerik strandsone, og den vestelege delen av området har potensiale for marine kulturminne. Det ligg fleire sjøbruksmiljø med verneverdiar knytt til enkeltobjekt og miljø (verdi B) i området. Heile området er registrert som eit viktig (verdi B) regionalt friluftsområde. Store deler av området har landskap som er registrert med stor verdi.

7 Godøya (Tysnes kommune)

Den vestlege delen av området har fleire sjøfuglreservat. Store deler av området er registrert med kulturminnerik strandsone, og den austlege delen har potensiale for marine kulturminne. Området er registrert som eit svært viktig (verdi A) regionalt friluftsområde, og den nordlege sona har stor landskapsverdi.

8 Lygrespollen (Fusa kommune)

Det er registrert eit gyteområde og ein viktig (verdi B) naturtype i dei indre delane av Lygrespollen. I dei ytre delane av pollen er det registrert fleire sjøbruksmiljø med verneverdiar knytt til enkeltobjekt og miljø (verdi B). Store delar av området er registrert som eit viktig regionalt friluftsområde. Dei inste og ytste delane av Lygrespollen har stor landskapsverdi.

9 Halsnøy (Kvinnherad kommune)

Dei vestlege delane av området er omfatta av forslag til marin verneplan (Ytre Hardangerfjord). I den austlege delen av området ligg det to sjøfuglreservat. I tillegg er det registrert fleire gyteområde og oppvekstområde for fisk innan området. Det er fleire svært viktige ålegrasenger på sørsida av Halsnøy, i tillegg til fleire registreringar av viktige og lokalt viktige naturtypar elles i området. Store deler av området er registrert som kulturminnerik strandsone, og deler av området har potensiale for marine kulturminne. Heile området er registrert som eit svært viktig regionalt friluftsområde, og det ligg fleire statleg sikra friluftsområde i sona. Store delar av området har landskap med stor verdi.

10 Fjelbergøy – Borgundøy (Kvinnherad kommune)

Det er registrert gytefelt, sjøfuglreservat og viktig (verdi B) naturtype (ålegraseng) innanfor planområdet. I tillegg ligg det eit naturreservat ned til kystlinja på sørvestsida av Borgundøy (barlind, kristtorn og edellauvskog). Området er registrert som kulturminnerik strandsone, og det ligg to sjøbruksmiljø innanfor området med verneverdiar knytt til enkeltobjekt og miljø (verdi B). Sjøområda kring Borgundøy er registrert som eit svært viktig regionalt friluftsområde, og områda rundt Fjelbergøy er verdisett som eit viktig regionalt friluftsområde. Landskapet i området har stor og middels verdi.

11 Rosendal – Dimmelsvik (Kvinnherad kommune)

Det ligg to anadrome vassdrag og eitt gytefelt innanfor området. Heile området er registrert som kulturminnerik strandsone, og det er viktige kulturhistoriske verdiar knytt til Baroniet i Rosendal, som òg ligg innanfor omsynssona. Store delar av området er registrert som landskap med kulturhistorisk verdi, og det ligg sjøbruksmiljø med verneverdiar knytt til enkeltobjekt og miljø (verdi B) innanfor området. Deler av sjøområda kring Snilstveitøy er registrert som viktige friluftsområde (verdi B), og det ligg fleire statleg sikra friluftsområde innanfor sona. Landskapet har stor og dels særstør verdi.

12 Maurangerfjorden (Kvinnherad kommune)

Innanfor omsynssona Maurangerfjorden er det anadrome vassdrag og gytefelt. Deler av området er registrert som kulturminnerik strandsone. Det er registrert sjøbruksmiljø med verneverdiar knytt til enkeltobjekt og miljø (verdi B) i området. Når det gjeld friluftsliv er det eit regionalt viktig reiselivsanelegg ved sjø i Sunndal. Landskapet i området har høg verdi.

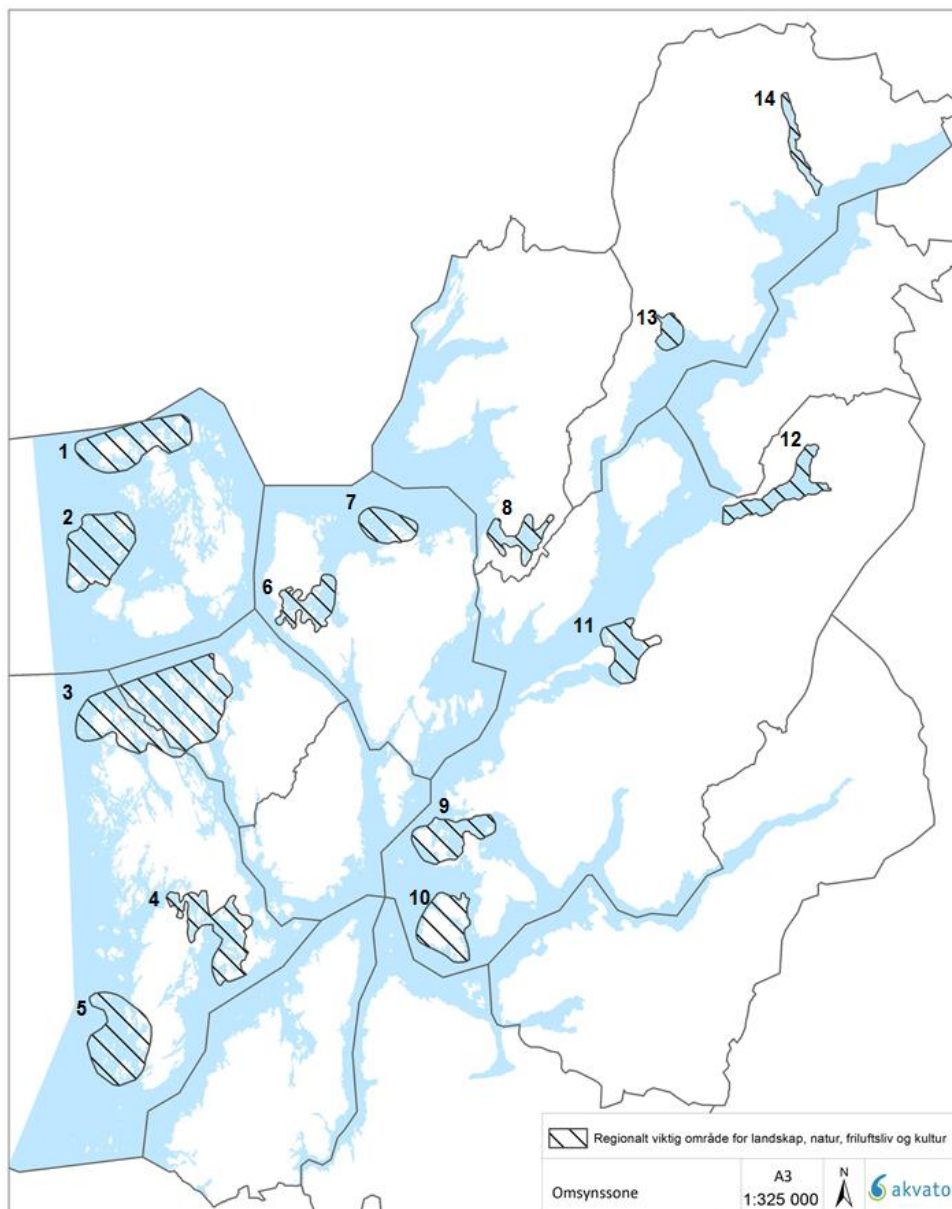
13 Strandebarm (Kvam herad)

Det ligg eit anadromt vassdrag og viktige (verdi B) og lokalt viktige (verdi C) naturtypar innanfor området. Det er registrert fleire kulturminne innanfor området, og eit statleg sikra friluftsområde innanfor sona. Landskapet har stor verdi.

14 Fykkesund (Kvam herad)

Store deler av området er registrert som gyteområde. Det er registrert fleire kulturminne i området, og heile sona er definert som svært viktig (verdi A) eller viktig (verdi B) regionalt friluftsområde. Landskapet har stor verdi.

Figur 7 Omsynssoner for regionalt viktige områder for landskap, natur, friluftsliv og kulturminne

3.8 Retningslinjer berekraftig kystsoneforvaltning

Kunnskapsgrunnlag og analyse

3.1 Kystsoneplanlegging skal baserast på best tilgjengeleg kunnskapsgrunnlag. Kommunane skal vurdere behov for oppdatering og vidareutvikling av kunnskapsgrunnlaget. Der det er mangelfull kunnskap, skal «føre var-prinsippet» nyttast.

Medverknad

3.2 Kommunane skal særleg prioritera medverknad frå organisasjonar innan natur, friluftsliv, kystkultur og kystnæringar i tillegg til statlege sektororgan.

Arealplanlegging

3.3 Område med særskilte verdiar for friluftsliv, landskap, natur- og kulturmiljø bør synast i kommuneplankartet som omsynssoner, eller som arealføremål som til dømes grønstruktur.

3.4 Regionalt viktige område for landskap, natur, friluftsliv og kultur er vist som omsynssoner i regional plan. Nye tiltak i kystsona innanfor omsynssonene skal tilpassast og ivareta dei konkrete verdiane. Større tekniske

inngrep skal i hovudsak ikkje tillatast. Eksisterande næringsområde kan nyttast vidare.

3.5 Prioriterte artar og utvalde naturtypar skal ivaretakast særskilt. Kystlynghei og ålegrasenger er naturtypar som er karakteristisk for planområdet.

3.6 Samanhengande grønstruktur skal sikrast som grunnlag for friluftaktivitetar. Tilkomst til og langsmed strandsona bør sikrast både frå landsida og sjøside. Tilrettelegging for ferdsel bør prioriterast.

3.7 Verdifulle landskapsområde og mangfaldet av landskapstypar skal ivaretakast.

3.8 Verneverdige einskildbygningar og kulturmiljø skal i størst mogleg grad takast vare på som bruksressursar. Sjøbruksmiljø er ein viktig del av kystkulturen, og må ivaretakast særskilt.

3.9 Kommuneplanen bør gi retningslinjer for skjøtsel for å ivareta og oppretthalde natur- og kulturlandskapet.

3.10 Kommunane må ta omsyn til kartlagde gyte- og oppvekstområde for villfisk.

3.11 Trålfelt og prioriterte kaste- og låssettingsplassar skal sikrast i kommuneplan og avklarast opp mot andre arealinteresser.

3.12 Område for skjelsand skal vurderast og gjerast synleg i kommuneplan.

3.13 Forsvarets øvings- og skytefelt skal ivaretakast i kommunale planar.

3.9 Konsekvensar av planframlegget

Marint naturgrunnlag

Kunnskapsgrunnlaget er vurdert til å vera tilstrekkeleg for dette plannivået, og det er aktivt nytta føre-var-prinsippet i område registrert med høgt naturmangfald. Moglege konflikhtar vert føresett vurdert nærare etter sakshandsamingsreglane i naturmangfaldslova i samband med utarbeiding av kommunale planar eller ved handsaming av løyve etter anna lovverk. Det er ønskeleg at kartleggingar knytt til villfisk og naturgitte tilhøve vert gjennomført for å auke kunnskapsgrunnlaget i planområdet.

Påverknad frå oppdrettsnæringa på naturgrunnlaget

Akvakulturanalysen gir ein utførleg presentasjon av påverknad frå oppdrettsnæringa på natur og miljø i planområdet. I denne samheng er vurdering knytt til samla belastning sentralt. I det følgjande er det gitt ein kort oversikt over nokre av problemstillingane.

Dagens produksjon av laks og regnbogeaure i planområdet medfører ein stor påverknad på vill laksefisk (laks og sjøaure) i området. Det er i hovudsak to faktorar som gjer at påverknaden er stor. Dette er rømning av oppdrettsfisk og høg produksjon av lakselus frå ein del oppdrettsanlegg. Det nye forvaltningsregimet som er presentert i vekstmeldinga (*Forutsigbar og miljømessig berekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett*) innfører eit nytt system med ein handlingsregel basert på produksjonsområde og miljøindikatorar. Systemet inneber at produksjonskapasiteten til næringa kan aukast i område med liten påverknad på miljøet, medan kapasiteten i område med uakseptabel påverknad skal reduserast. I område med moderat påverknad bør kapasiteten fryssast.

Organisk belastning frå merdanlegga skuldast oppløyste og partikulære organiske forbindelsar, samt uorganiske næringssalt som kan gi auka algevekst, og såleis moglegheit for sedimentering av organisk materiale. Generelt er tilstanden klassifisert som tilfredsstillande eller god i planområdet. Det er likevel viktig å ha ei jamleg og god overvaking, både rundt enkeltlokalitetane og av fjordsystema der det høg tettleik og produksjon. Dette vil vera særleg viktig dersom produksjonen i området skal aukast. Det vil vera viktig å ha eit kontinuerleg fokus på utvikling av teknologi og optimalisering av drift for å redusera påverknad frå utsleppa, og såleis påverknaden på miljøet. Det er per i dag ikkje krav om overvaking av områda kring akvakulturanlegg for medisinstoff eller andre framandstoff. Det finst difor ikkje data på dette, og omfanget er ukjent. Det bør fokuserast på auka kunnskap om utslepp av legemidlar og framandstoff, og kva for effektar desse kan ha på miljøet kring anlegga.

Det er ikkje kartfesta arealomfang av korallførekomstar i planområdet, og registreringane som er nytta i planarbeidet er berre punktfasta. Det er behov for å kartlegge planområdet ytterlegare for å få oversikt over utbrei-

ing og lokalisering av korallar. Det er førebels lite kunnskap når det gjeld korleis oppdrettsanlegg påverkar korallar. Det er likevel antatt at negativ påverknad i hovudsak er knytt til sedimentering, samt eventuell påverknad frå fortøyingane. Eksisterande korallregistreringar er eit av temalaga som er lagt til grunn for å avsette omsynsone for natur, kultur, friluftsliv og landskap.

Tilhøve kring produksjonsmengd og –kapasitet vert regulert gjennom anna lovverk enn plan- og bygningslova. Sjølv om det gjennom dette planframlegget vert lagt til rette for ein del nye område til akvakultur, samt for ei utviding av ein del eksisterande lokalitetar, vil ikkje dette automatisk medføra ein auke verken i arealbeslag eller produksjonen av laks og regnbogeare i planområdet. Planframlegget i seg sjølv har såleis ingen direkte konsekvensar som er relatert til eventuell miljøbelastning frå oppdrettsanlegg.

Annan påverknad på naturgrunnlaget

Naturgrunnlaget kan bli påverka både av annan næringsaktivitet som føregår i området, av bustad- og hytteområde og av annan aktivitet, som friluftsliv og fritidsfiske. Dei 14 omsynssonene for regionalt viktige område for landskap, natur, friluftsliv og kultur er etablert mellom anna for å sikra større samanhengande område med viktige naturkvalitetar. Nye tiltak i sonene skal tilpassast og ivareta omsyna, og større tekniske inngrep skal som hovudregel ikkje tillatast i urørte område.

Verna område / marint verneområde forslag

Det ligg forslag til to marine verneområde innan planområdet. Dette gjeld heile området «Ytre Hardangerfjord», samt delar av området «Korsfjorden» som omfattar dei nordlege delane av Austevoll kommune. Føre-var-prinsippet skal leggjast til grunn for vidareutvikling av eksisterande akvakulturanlegg innanfor områda som er omfatta av forslag til marin verneplan, inntil føringane for bruk og vern for desse områda er vedtekne. Planen sikrar såleis at desse områda ikkje vert utsett for auka belastning frå oppdrett.

Verneområde som er relevante for planframlegget er tekne omsyn til. Dei fleste naturvernområda i planområdet knytt til sjøområda, er sjøfuglreservat. I forskrift til sjøfuglreservata er det eit generelt ferdselsforbod på land og 50 meter frå land i gitte tidsperiodar. I analysen for akvakultur er reservata tekne omsyn til.

Kystlynghei og ålegrassamfunn er føreslått som utvalte naturtypar, og desse er tekne omsyn til i planframlegget. Mellom anna er desse eit av temalaga som er lagt til grunn for å fastsetje omsynsone for natur, kultur, friluftsliv og landskap. Det er ikkje opna for akvakultur innanfor ålegrasområda.

Det er sett av eigne arealsoner i plankartet for naturmangfald i sjø. Desse inkluderer naturtypar med verdi A, ålegrassamfunn og gyteområde. Registrerte korallførekomstar med buffersone på 1000 meter og områda som er omfatta av forslag til marint verneområde ligg inne i plankartet med omsynsone for bevaring av naturmiljø. Alle naturreservat og naturvernområde som ligg i sjø eller som ligg i tilknytning til sjø ligg inne i kartet som bandleggingssoner.

Fiskeri

Arealbehov knytt til yrkesfiske omfattar i utgangspunktet heile kysten. Fiskarane er avhengige av å kunne følgje fiskebestandane, og dei nyttar kystareala på ein relativt mobil og fleksibel måte. Arealbehov i kystsona for dette området kan såleis vera vanskelig å kartfesta. Det er registrert ca. 250 fiskebåtar inntil 20 meter, ca. 40 fiskebåtar over 20meter, samt ca. 500 yrkesfiskarar innanfor planområdet.

Fiske kan som regel kombinerast med annan arealbruk, med unntak av faste installasjonar på sjøen, samt at nokre typar fiskeri ikkje lar seg kombinere med installasjonar på botn (til dømes botntrål). Område avsett til akvakultur kan ikkje kombinerast med fiske. I tillegg til sjølve arealbeslaget til anlegget, er det fiskeforbod 100 meter ut frå anlegget. For nokre typar fiskeri vil fortøyingane til anlegget i tillegg medføra avgrensingar på utøvinga av fisket. Oppdrettsanlegga langs kysten trekkjer til seg til dels store mengder villfisk, som finn mat og skjul rundt anlegga. Sjølv om oppdrettarane kontrollerer kor mykje fôr som går ut i merdane, vil det alltid vera litt spillfôr til villfisken. I tillegg har anlegga kraftig belysning for å redusera kjønnsmodninga til laksen, og lyset drar til seg plankton som også er mat for mange fiskeartar. Sei er den mest talrike arten rundt oppdrettsanlegga, og i fleire område langs kysten har fiskarane meint at kvaliteten på seien blir redusert fordi den et mykje spillfôr.

Planframlegget opnar for utviding utover eksisterande akvakulturlokalitetar, som fleirbruks arealsone. Innan nokre av desse kombinerte områda ligg det registrerte rekestrålfelt. Nokre eksisterande akvakulturområde har fortøyingane delvis i rekestrålfelt. Fleire av dei registrerte strålfelta er allereie i dag forringa ved at det er etablert tiltak innanfor registrerte felt. Det er behov for oppdatering av datasettet, og ei meir detaljert kartlegging og prioritering av felta. Kommunane bør i samband med revisjon av kommuneplanane gjera ei vurdering av dei kartfesta strålfelta. Det bør ikkje leggjast reint akvakulturføremål på område som er vurdert som viktige, intakte

rekestrålfelt. Sameleis bør det heller ikkje etablerast akvakultur i låssetjingsplassar som vert vurdert som viktige og intakte. Det er i planframlegget avsett område med fleibruks arealsoner som inkluderer akvakultur, der det inngår registrerte låssetjingsplassar. Slike område må vurderast før dei eventuelt vert sett av til reine akvakulturføremål i samband med revisjon av kommuneplan.

I tillegg til konflikter knytt til akvakultur vil det kunne vera konflikter mellom fiskeria og andre interesser. Marine næringsområde i sjø, som til dømes rigg-, ankring-, og opp-lagsområde kan medføra arealbeslag som gjer at områda vanskeleg kan nyttast til fiske. Forureining frå annan næringsverksemd kan påverka fiskeria indirekte ved at ressursgrunnlaget får redusert verdi. Aktivitetar på botnen slik som sjødeponi og mudring kan vere til hinder for fiske, det same kan marine kulturminne.

Fiskeria kan òg påverka naturgrunnlaget. Dette gjeld både direkte påverknad på bestandane som vert hausta, men òg påverknad på andre artar gjennom reiskapsbruk. Fiske-reiskapar kan påverka botnhabitata på ulikt vis, og botntrål er den reiskapen som har størst påverknad på botnen. Det har vore særleg fokus på denne problemstillinga knytt til øydelegging av korallar, men bruk av botntrål vil òg kunna ha stor påverknad på andre typar botnsamfunn.

I tillegg til fartøya som driv aktivt kystfiske i området nyttar store deler av havfiskeflåten hamneområde innanfor planområdet, særleg i Austevoll og Bømlo. I planområdet er det registrert 42 fiskerihamner. Plankartet synleggjer fire større fiskerihamnar i planområdet; Salthella, Storebø og Torangsvåg i Austevoll kommune, og Hovlandshagen/Langevåg i Bømlo kommune. Med auka press på utbygging og aktivitet i strandsona må sentrale og viktige fiskerihamnar takast vare på og prioriterast for fiskerinæringa. Dette omfattar både landareal og sjøareala.

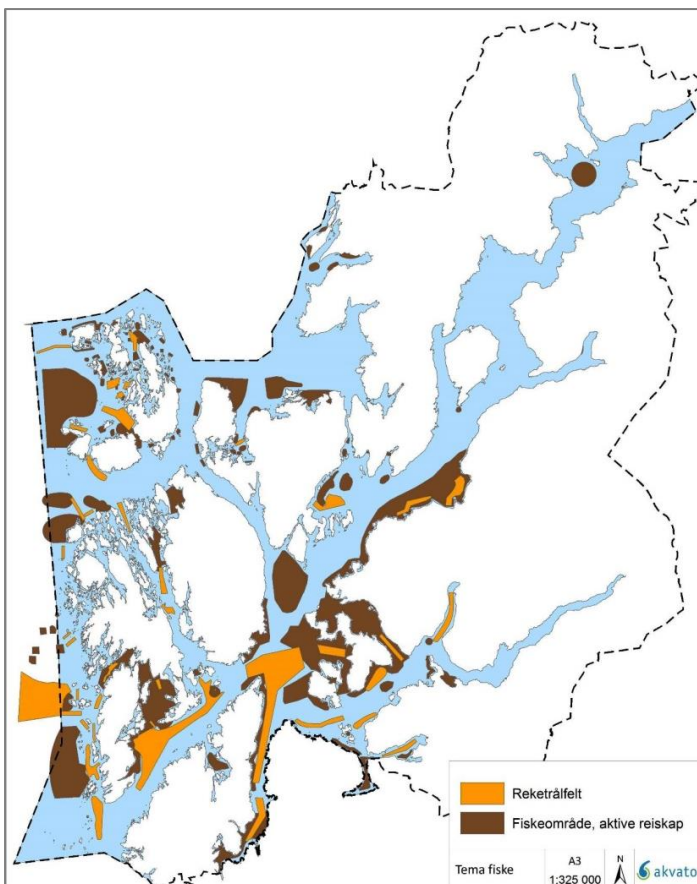
Næringsinteresser

Andre viktige næringsinteresser i planområdet inkluderer reiseliv og skjelsanduttak. I tillegg er forsvaret ein viktig aktør i kystområda.

Reiselivsnæringa i området baserer seg i stor grad på opplevingar knytt til landskap, natur, friluftsliv og kultur. Ei eventuell utviding av akvakulturnæringa i området vil kunna medverka til at desse verdiane vert forringa, og kan såleis verka negativt inn på det lokale reiselivet. Etablering av dei 14 omsynssonene vil vera med på å bidra til at desse landskap-, natur-, friluftsliv- og kulturverdiane vert sikra, mellom anna som eit grunnlag for turisme. Dette gjeld både for reiseliv retta mot utanlandske turistar, men òg lokal turisme knytt til småbåtutrusting, gjestehamner og utleiehytter. Dei kartlagde regionalt viktige næringsområda til sjø inkluderer mellom anna reiselivsbygg ved sjø av regional tyding.

Det er kartlagt relativt store skjelsandførekomstar i kystområda i Hordaland. Kommunane vert oppmoda om å visa konsesjonsområde for skjelsandutvinning i kommuneplanen, sjølv om denne aktiviteten i utgangspunktet ikkje er i strid med andre arealføremål. Uttak av skjelsand medfører terrenginngrep, og det er difor viktig å ta omsyn til andre interesser i området.

Forsvaret har behov for areal til skyte- og øvingsfelt, seglingsleier, vente- og kamouflasjeopposisjonar, prøvefelt for ulike våpentypar, festningsanlegg, fort, kaiområde og faste område for landgangsfartøy. Sjøforsvaret må ha kjennskap til heile kystfarvatnet, og vil leggja visse avgrensingar på annan arealbruk i deler av kystsona. Forsvaret sine eigedomar og interesseområde bør i størst mogleg grad integrerast i kommunale arealplanar.

Figur 8 Registrerte fiskeområde og rekestrålfelt

Friluftsliv

Kystsona er viktig for friluftslivet. Ei tilgjengeleg og attraktiv strandsone vil ofte gi gode friluftsopplevingar. I hovudsak er påverknadane på strandsona knytt til privatisering og nedbygging, og påverknadane for friluftsliv knytt til tilgjenge og det visuelle.

Regionale friluftsområde er registrert i Hordaland. Registreringane er verdsett til A, B og C, og det er skildra kva brukstype området har. Heile planområdet er ikkje omfatta av dette, men Rogaland har registrering knytt til FINK. Det er særleg dei regionale friluftsområda med verdi A og B som er lagt til grunn for planarbeidet. I tillegg er dei statleg sikra friluftsområda i planområdet tekne omsyn til. Det er gjennom planframlegget etablert omsynssoner som skal ivareta viktige regionale område for landskap, natur, friluftsliv og kultur. Friluftsliv er ein av verdiane som inngår i desse omsynssonene, og vert såleis spesielt ivareteke i 14 område.

Både ei eventuell utviding av akvakulturnæringa og annan næringsaktivitet vil kunna verka negativt inn på bruken av næringsområda til friluftsliv. Det vil vera subjektivt i kor stor grad ulike typar næringsverksemd vil redusere verdien av næringsområda til friluftsopplevingar.

For dei fleste vil likevel tyngre naturinngrep verka negativt inn. Samstundes

kan friluftsliv i seg sjølv verka forstyrrende på naturmangfaldet i sårbare område og til visse tidspunkt. Det bør til dømes synast varsemd når det gjeld ferdsel rundt viktige hekkeområde i hekkesesongen.

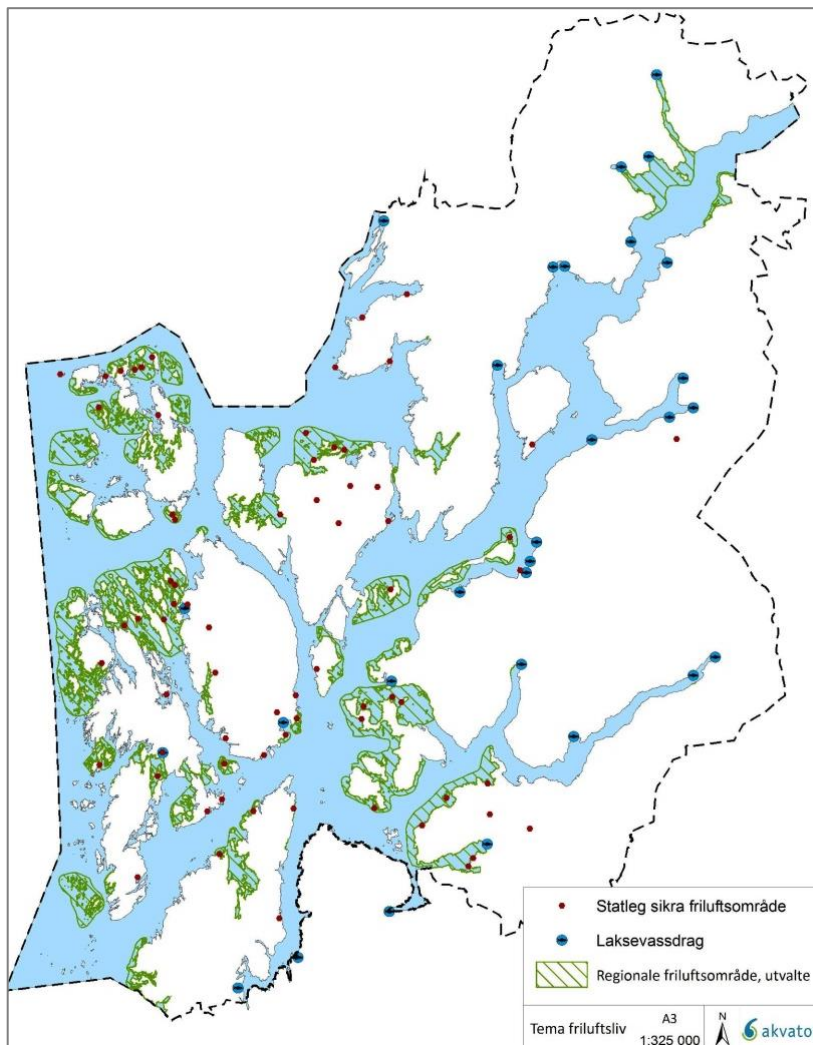
Det er definert retningsline som synleggjer trong for vurdering og omsyn til lokalt friluftsliv og lakseførande vassdrag ved lokalisering av nye akvakulturanlegg. Dette omfattar mellom anna omsyn til lokale badeplassar og område med båtutfart/ kajakkpadling.

Landskap og kultur

Kulturminne er viktige, ikkje-fornybare ressursar som gir andre dimensjonar og perspektiv på korleis menneska har levd og verka opp gjennom tida. Dei er såleis ein viktig del av vår felles kulturarv. Kulturminne kan bli skjemma eller få redusert verdi dersom framtidig utbygging ikkje tek tilstrekkeleg omsyn til verna og verneverdige kulturminne. Ein har per i dag betre registreringar og oversikt på land enn i sjø. Ved planlegging i sjø er det nødvendig å syne aktsemd i område med høgt potensiale for kulturminne.

Automatisk freda kulturminne på land, i strandsona og på sjøbotn er knytt til busettingar, graver, skipsvrak etc. og ligg i stor grad i tilknytning til allereie busette område og jordbruksområde. Automatisk freda kulturminne har registreringar i heile planområdet. Datasetta «sjøbruksmiljø» og «kulturminnerik strandsone» er utarbeidd i samband med Interkommunal strandsonoplan og omfattar Sunnhordlandskommunane. Det er manglande data for indre del av planområdet. Dette gjer at ein ikkje har eit fullstendig bilde over verdiane knytt til desse datasetta, og såleis heller ikkje heile bildet i høve til mogleg arealkonflikt.

Landskapet er samansett av ei rekkje fysiske komponentar forma av naturprosessar og av menneskeleg inn- og aktivitet. Landskapet rommar difor både natur og kultur. Landskapet sin verdi vil i stor grad også vere knytt til opplevinga av det. At eit variert og innhaldsrikt landskap har høg verdi har samanheng med ei rekkje forhold, mellom anna stadkvalitet, bu- og levevilkår, kulturminne/ kulturmiljø, kulturlandskap, friluftsliv og eit stadig viktigare reiseliv. Planområdet har eit stort mangfald av landskapstypar, og omfattar kategoriene «kyst-

Figur 9 Regionale friluftsområde

bygder på Vestlandet», «ytre fjordbygder på Vestlandet», «midtre fjordbygder på Vestlandet», «indre fjordbygder på Vestlandet» og «lågjellet i Sør-Norge».

I takt med at samfunnet endrar seg vert òg landskapet endra. Det kan vera utfordrande å vurderer kva konsekvensar ulike inngrep har på landskapet, i og med at slike vurderingar i stor grad vil vera subjektive, og vil vera knytt til korleis kvar einiskild opplever landskapet. For nokre vil til dømes eit akvakulturanlegg i eit viktig friluftsområde opplevast som eit framandelement som i stor grad reduserer natur- og landskapsopplevinga. Andre vil kunna sjå anlegga som ein naturleg del av det moderne kystlandskapet, og meiner at det symboliserer eit livskraftig og levande samfunnsutvikling.

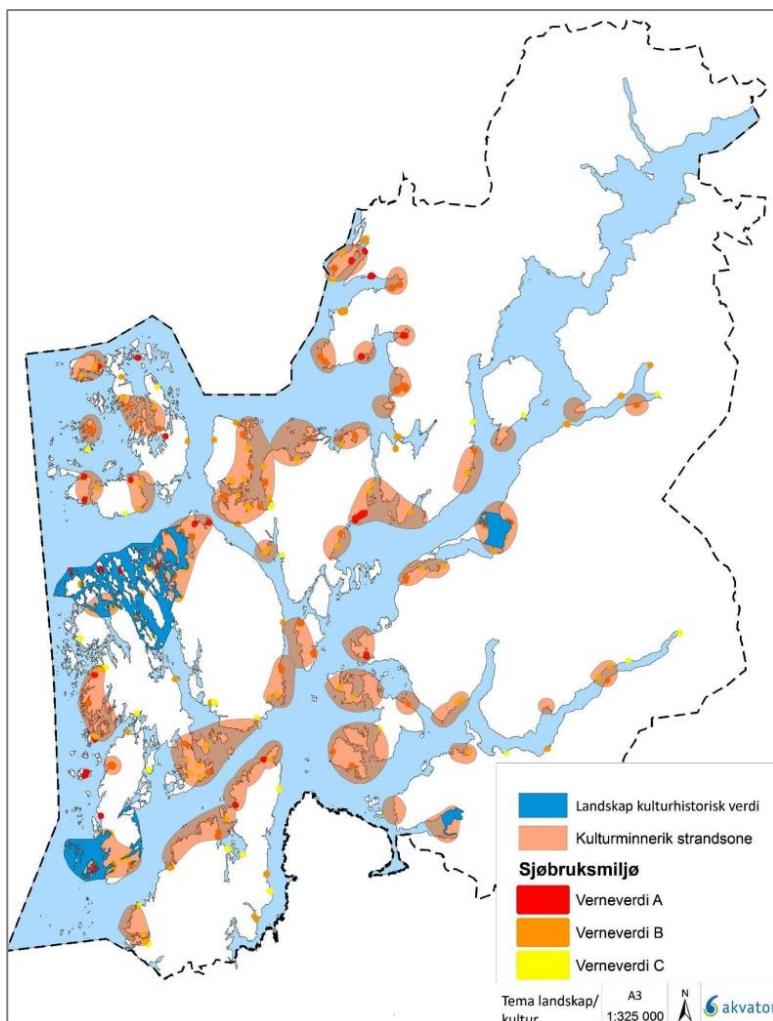
Sjøbruksmiljøa og kulturlandskapet treng skjøtsel og bruk for å verta ivareteke og oppretthalde. I desse områda må ein syna særleg varsemd med inngrep i landskapet. Det er gitt føringar for at kommunane bør fastsetje retningslinjer knytt til skjøtsel for å ta i vare og oppretthalde natur- og kulturlandskapet. Dette må særleg vurderast for område med omsynssone knytt til kulturlandskap og natur.

Planområdet har mange område med stor landskapsverdi, og det er ikkje mogleg å skjerma alle desse for tekniske inngrep, som til dømes akvakulturanlegg. Nokre område er likevel peika ut som spesielt viktige, og har blitt gitt ei omsynssone, som skal ivareta kvaliteta knytt til mellom anna kultur og landskap. I desse områda vert det lagt føringar for både akvakultur og andre tyngre tekniske inngrep. På denne måten vil verdiane innanfor omsynssonene oppretthaldast.

Regionalt viktige område for landskap, natur, friluftsliv og kultur

Det viktig å oppretthalde store samanhengande urørte naturområde. Regionalt viktige område (omsynssonene) er avgrensa på bakgrunn av fire verdiar; natur, kultur, friluftsliv og landskap. Område som er vurdert som regionalt viktige når det gjeld alle desse fire verdiane er definert som omsynssoner. Det er i alt sett av 14 slike soner i planområdet.

Innanfor omsynssonene skal nye tiltak tilpassast og ivareta omsyna. Større tekniske inngrep skal som hovudregel ikkje tillast i urørte område. Eksisterande akvakulturlokalitetar innanfor sonene skal visa varsemd i høve til verdiane i området med omsyn til utvikling og endring. Det er i desse områda eit særskilt fokus på estetikk og tilpassing for eksisterande anlegg. Dersom lokalitetar innanfor sonene flyttar eller vert lagt ned skal ein vurderer å fjerna akvakulturføremålet ved revisjon av kommuneplanen. Naturkvalitetane innanfor områda som er omfatta av omsynssonene vert på denne måten sikra mot tyngre tekniske inngrep, og ein er samstundes sikra at ikkje eventuelle miljøpåverknadar frå akvakultur vert større.

Figur 10 Sjøbruksmiljø og kulturminnerik strandsone

Positive konsekvensar:

- + Viktige naturverdiar er kartfesta og registrert i plankartet ved bruk av arealsoner, omsynssone og bandleggingssone
- + Interessekonfliktar er avklara med bakgrunn i dagens kunnskap
- + Omsynssone for landskap, natur, friluftsliv og kultur ivaretek område med regionale verdiar
- + Det vert ikkje tillate med større tekniske inngrep i urørte område innanfor omsynssona
- + Omsynssoner medverkar til å ivareta verdiar som gjer området attraktivt for turisme og reiseliv
- + Det vert oppmoda til at viktige kulturlandskap skal skjøttast gjennom bruk
- + Sikring av ressursgrunnlag for fiskeri gjennom å ta i vare gyte-, oppvekst- og beiteområde
- + Retningslinjer som ivaretek lokalt friluftsliv i samband med vurdering av akvakultur
- + Nye data for sjøbruksmiljø og kulturminnerik strandsoner er nytta for å ivareta kulturmiljø i området
- + Omsyn til viktige og intakte reketråfelt og låssettingsplassar verte teke i vare ved bruk av retningsline
- + Særleg viktige fiskerihamner skal prioriterast til fiskeriverksemd
- + Konesjonsområde for skjelsand bør sikrast i kommunale planar
- + Forsvarsinteresser bør i størst mogleg grad integrerast i kommunale arealplanar
- + Handlingsplanen synleggjer trong for oppdatert kunnskap kring:
  - Villfisk og naturgitte tilhøve
  - Trålfelt og låssettingsplassar
  - Fiskerihamnestructur

Negative konsekvensar:

- Analysar og KU er basert på eksisterande kunnskap, og fangar ikkje opp tilhøve som ikkje er avdekkja
- Indirekte press på areal med viktig eller potensiale for biologisk mangfald, kultur eller friluftsliv
- Tekniske inngrep, som akvakultur, kan opplevast som ei forringing av landskaps-, kultur- eller friluftsverdiar
- Fleire område avsett til akvakultur kan potensielt
  - Gi fleire anlegg på sikt og auka arealbeslag og oppdrettstrykket
  - Auka problem med redusert kvalitet på villfisk som beiter rundt oppdrettsanlegg
  - Legge beslag på registrerte fiskeplassar
  - Verke negativt på lokalt reiseliv
- Næringsområde i sjø kan medføre arealbeslag som ekskluderer fiske
- Forsvarsinteressene vil kunne legge visse avgrensingar på annan arealbruk i deler av kystsona

Konklusjon:

Eksisterande kjent kunnskap er nytta gjennom bruk i analysar, samt føringar i plankart og retningslinjer. Dette har medverka til å ivareta:

- Kystlandskapet med verdifulle landskapsområde, mangfald av landskapstypar, verdifulle kulturminne og kulturmiljø.
- Trygging og forbetring av moglegheitene for allment friluftsliv.
- Balanse mellom bruk og vern av areal- og naturressursar, og god sameksistens mellom dei ulike interessene i kystsona.
- Kunnskapsbasert planlegging og forvaltning, sikring av verdifulle naturområde, samt bruk av føre-var-prinsippet.

Det er fastsett omsynssoner knytt til regionalt viktige område for landskap, natur, friluftsliv og kultur, som vil sikre regionale verdiar for dei fire tema. Det er lagt føringar for tiltak og inngrep innanfor omsynssonene noko som gir avgrensingar for ein del næringsverksemd i desse områda.

På eit overordna nivå er det lagt til rette for utvikling av lønsam og konkurransedyktig næringsliv i området, samstundes som verneinteresser er tillagt vekt. Planframlegget er vurdert til å ha positiv konsekvens ved bruk av plankart, retningsline og omsynssoner.

Eventuelle tiltak kan få negativ påverknad lokalt. Arealbruk må vurderast i samband med kommuneplanar, og balanse mellom bruk og vern må takast i vare i kommunale planar. Negative konsekvensar er i hovudsak knytt til mangelfull kunnskap, og dette er adressert som tiltak i handlingsplanen.

Vedtak om etablering av nye akvakulturanlegg eller utviding av eksisterande skjer gjennom sektorlovverk, og vil dermed ikkje vera ein direkte konsekvens av planframlegget. Det vil truleg ikkje vera aktuelt med utviding av produksjon/kapasitet i planområdet før ein har fått kontroll på dei største miljøutfordringane i planområdet.

4 Akvakultur

Det er ein nasjonal ambisjon at Noreg skal ha vidare vekst i produksjonskapasitet og verdiskaping i akvakultur-næringa innanfor ramma av miljømessig berekraft. Det er eit overordna mål å ha ei akvakulturnæring som står for berekraftig og effektiv matproduksjon med ein effektiv og robust arealstruktur som optimaliserer produksjonen og som tar miljø- og sjukdomsomsyn. Regional kystsoneplan for Sunnhordland og Ytre Hardanger gir opening for ei utviding av eksisterande område for akvakultur i planområdet. Det er kommunane som må gjera lokale tilpassingar og vurderingar knytt til desse områda, og vurdere akvakulturinteressene opp mot andre interesser.

Stortingsmelding nr 16 om vekst i norsk oppdrett av laks og regnbogeare kom i mars 2015. Hovudmålet med meldinga er å drøfta korleis Noreg kan auka verdiskapinga basert på føreseieleg berekraftig vekst og betre miljøtilpassing i oppdrettsnæringa. Meldinga legg opp til eit system med ein handlingsregel basert på produksjonsområde og miljøindikatorar. Det er miljøindikatorane som skal styre om den samla produksjonen i eit produksjonsområde gir grunnlag for auke eller reduksjon av produksjonsmengda.

Avgjerda om eit konkret sjøareal kan nyttast til oppdrett (søknad om lokalitet) er styrt av to ulike offentlege avgjerdsprosessar. Den eine er kommunen sine planprosessar styrt av plan- og bygningslova. I tillegg må det søkjast løyve basert på ei rekkje lovar som akvakulturlova, matlova, forureiningslova og hamne- og farvasslova. For at ein lokalitet skal verta godkjent, skal det gis sjølvstendige løyve etter desse lovene. Fylkeskommunen har i dag ansvar for koordinering og tildeling av løyve og klarering av lokalitetar.

Det er viktig å skape ein balanse mellom lang-siktig og føreseieleg arealplanlegging og samstundes fleksibilitet for næringa som stadig er i endring. Sentralt for arealplanlegginga er å gjennomføre interesseavklaringar mellom akvakultur og andre bruks- og verneinteresser, der dei ulike interessene må vektast og prioriterast opp mot kvarandre. At arealbruken er avklart gjennom plan, gjer klarering av oppdrettslokalitetar enklare for både mynde og næringa. Kommunar som legg tilhøva godt til rette for akvakultur innanfor dei rammene som denne planen gir, vil også kunne gi seg sjølv eit konkurransefortrinn i høve til arbeidsplassar og næringsetableringar. Den regionale planen har avklara interessekonfliktar med bakgrunn i dagens kunnskap og på eit overordna nivå.

Store deler av akvakulturproduksjonen i Hordaland ligg i Hardanger og Sunnhordland, og dette området har lange tradisjonar innan akvakultur. Dette har skapt ein unik og høgt kvalifisert kompetanse i regionen, både innan matfiskproduksjon, slakting, vidareforedling, forskning, service- og tenesteytande næringar og så vidare.

I praksis vil det ikkje vera tilgang på areal som i dei næraste åra set grenser for produksjonsvekst i planområdet. Dersom næringa løyser utfordringane knytt til lusesituasjonen (miljøindikator), vil det vera mogleg å auke produksjonen gjennom tilgang på meir areal, utviding av eksisterande lokalitetar, samt endring i produksjonsmetode (postsmolt). Under desse føresetnadene kan regionen ta del i den nasjonale veksten som er ønskjeleg for næringa.

Figur 11 Oppdrettsanlegg i sjø Foto Svein Andersland

4.1 Delmål akvakultur

Akvakulturnæringa skal vere framtidsretta og konkurransedyktig gjennom ei miljømessig berekraftig utvikling.

4.2 Akvakulturanalyse for laks og regnbogeare

Planframlegget skal sikre gode rammevilkår for akvakulturnæringa som ei stor og viktig næring i regionen, samstundes som ein må ha ei berekraftig forvaltning av sjøareal og strandsone. Oppdrettsnæringa er svært viktig for denne regionen og det er difor utarbeidd ein eigen akvakulturanalyse for laks og regnbogeare som grunnlag for planen.

Analysen konkluderer med at utslepp av organisk materiale og næringssalt frå oppdrett i liten grad påverkar miljøet i kystsona. Det er likevel viktig å ha jamn og god overvaking, både rundt enkeltlokalitetane og av fjord-systema, ikkje minst når det gjeld verknadar av bruk av kjemikaliar (impregnering av nøter, avlusing osv.). Analysen gir også ei oversikt over dei vanlegaste sjukdomane som råkar oppdrettslaks og -regnbogeare i planområdet. Det er påvist at dagens oppdrettsaktivitet i planområdet har uheldig påverknad på vill laksefisk. Dette er i hovudsak knytt til situasjonen rundt lakselus, samt rømming frå oppdrettsanlegg. Det er påvist at lakselus påverkar overlevinga til villfisk, og at auke i mengde lakselus kan knytast til oppdrett. Mengda av lakselus i oppdrettsanlegga er også eit fiskevelferdsproblem og kan ha store økonomiske konsekvensar. Det er såleis eit felles mål både for næringa og mynde/forvaltning om å finne løysingar på lusesituasjonen. Fokuset på lakselus og innsatsen for å få kontroll på problemet, gjer håp om løysingar i framtida. Førebels er problemet ikkje løyst, og temaet får difor brei omtale i akvakulturanalysen.

Dagens merdteknologi med opne nøter vil vera rådande i mange år framover. Samstundes ser ein for seg at det også vil skje ei teknologisk utvikling mot lukka anlegg, semi-lukka anlegg, havgåande anlegg og landproduksjon. Nye produksjonsmåtar vil kunne krevje anna type sjøareal enn dagens merdteknologi. Landbaserte anlegg, både for produksjon av postsmolt og matfisk, må ha eigna næringsområde til sjø. I dag er desse nye teknologiane under utprøving. I planframlegget har ein søkt å finne areal i sjø som kan vera eigna for ny teknologi basert på analyse opp mot andre arealinteresser.

Akvakulturanalysen konkluderer med at det ikkje er grunnlag for å gjere vesentlege endringar i dagens lokalitetsstruktur. Det er generelt ønskeleg at ein aukar produksjonsvolum på gode lokalitetar mot at ein legg ned dårlegare lokalitetar. Dette vil kunne gi positiv effekt på lusesituasjonen og betre kontroll på sjukdom og smitte. Betre koordinering med omsyn til avlusing og brakklegging (soneinndeling) vil også gi god effekt.

4.3 Arealdisponering: Akvakultur opp mot bruks- og verneinteresser

Planen gir overordna føringar og legg opp til balanse mellom bruk og vern. Dette inneber at næringa får høve til auke og endringar i nokre område, medan det vert lagt meir avgrensingar på andre område. Planarbeidet har sett på moglegheita for utviding av eksisterande lokalitetar, samt søkt å finne område som kan romme nye og/eller større lokalitetar. Analyse av potensiale for vekst i denne næringa er gjennomført som ei interesseavklaring mellom akvakultur og andre bruks- og verneinteresser, der det er søkt å prioritera og vekta dei ulike interessene opp mot kvarandre. Metode og resultat er skildra i eigen rapport.

Alle eksisterande godkjente lokalitetar for laks/regnbogeare, marin fisk og skaldyr er fastsett med arealsone/føremål som inkluderer akvakultur. Analysen har avdekkja lokalitetar som ligg uheldig lokalisert med omsyn til andre arealinteresser. Dette omfattar anlegg som ligg innanfor eller tett opp til registrerte interesser som ikkje er foreinleg med akvakultur, som til dømes farlei, gyteområde, område med høg naturverdi. Dette omfattar 25 anlegg. I tillegg gjeld dette anlegg som ligg innanfor kartlagde regionalt viktige område for landskap, natur, friluftsliv og kultur, og forslag til marint verneområde. Dette omfattar 20 anlegg for laks/regnbogeare og 14 anlegg for andre artar. Desse anlegga er fastsett med fleibruks arealsone som inkluderer akvakultur, i staden for reint akvakulturføremål for å synleggjere mogleg interessekonflikt. Det er ikkje gitt høve for utviding av desse anlegga i retning av område med interessekonflikt. Retningslinene gir føringar for korleis desse anlegga kan utviklast. Alle andre lokalitetar er gitt arealsone einbruk akvakultur, sjå kart under.

Basert på interesseavklaringane skildra i eige vedlegg er det i tillegg opna for utviding i område med høvesvis lågt konfliktpotensiale mellom akvakultur og andre interesser. Dette omfattar om lag 276 km². Ei eventuell utviding av arealsoner for akvakultur må handterast gjennom ei prioritering av interesser i kommune-planprosessane i dei enkelte kommunane.

Det er fastsett arealsoner til akvakultur (reine arealsoner akvakultur) på om lag 54 km², og kombinerte soner inkludert akvakultur på om lag 308 km² i plankartet. Til samanlikning utgjør sjøområda i planområdet om lag 2300 km².

Andre artar

I dag er lakseartane dominerande i akvakulturnæringa. Det er også lokalitetar knytt til marine artar og skjelartar i planområdet. Desse er av avgrensa omfang. Slik den økonomiske situasjonen er i dag, er det grunn til å tru at oppdrett av laks/ regnbogeaure vil vera dominerande i nærmaste framtida også. Samstundes er taredyrking noko som kjem meir og meir, samt at næringa og forskingsmiljøa ser på moglegheiter for å kombinere ulike artar for å skape positive synergieffektar (polykultur). Døme her kan vera oppdrett av laks/regnbogeaure i kombinasjon med tareskog/ blåskjell. Det bør difor utøvast varsemd med å fastlåse type oppdrettsart i kommuneplanane om det ikkje er særlege tilhøve som gjer det naudsynt.

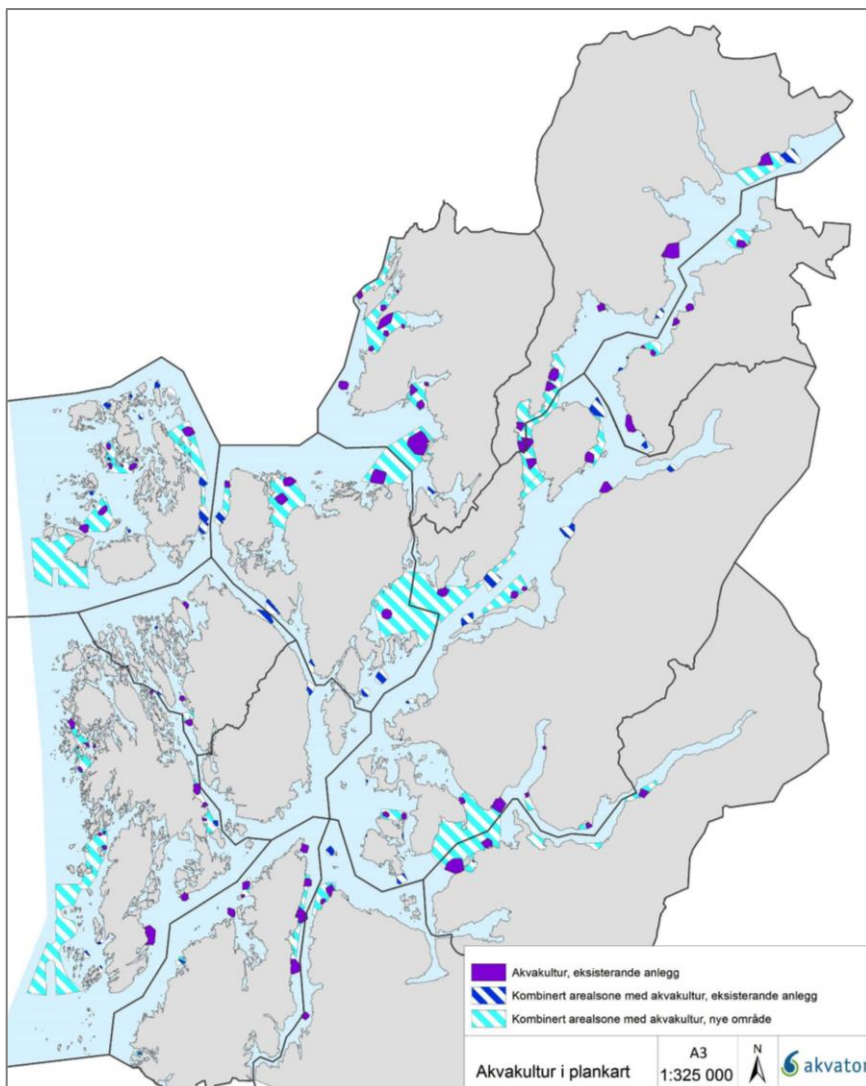
Ulike typar reinsefisk vert nytta som eit av verkemidla for å redusere lusenivåa i oppdrettsmerdane. Den store etterspurnaden medfører til dels hardt lokalt fiske på leppefiskartar som igjen kan redusere bestandane lokalt. Det er fleire stader starta oppdrett av reinsefisk som leppefisk og rognkjeks, noko som blant anna kan gi redusert risiko når det gjeld utnytting av dei ville bestandane.

Havbeite

Havbeite kan vera problematisk i høve til prinsippa i allemannsretten. Dette er særleg aktuelt for artar som er underlagt kommersielt fiske. Gjeldande praksis er at det ikkje bør gjevast løyve til havbeite dersom det inneber fare for at verksemda skadar det biologiske mangfaldet og skapar økologisk ubalanse, spreiding av sjukdommar og parasitter, eller spreier ein art som ikkje er i området frå før av. Til no har det ikkje vore mange søknadar om havbeite i planområdet, og fiskerimynde har berre opna for havbeite av artane kamskjel og hummar.

4.4 Arealplanlegging for akvakultur

Plan- og bygningslova gir høve til å avsette føremål til akvakultur gjennom kombinasjonsbruk eller *einbruk*. Det er i tillegg høve til planlegging av vassflate, vassøyle og botn, samt kva artsgruppe eller eventuelt ein kombinasjon av artar som kan etablerast. Det må i kvart enkelt tilhøve vurderast behov for å spesifisere t.d. artar eller vertikalnivå. Behov for planlegging i vertikalnivå kan vera aktuelt i område med fleire arealinteresser og difor behov for arealavklaring mellom desse.

Figur 12 Fastsette område for akvakultur i plankartet

Akvakulturnæringa krev areal knytt til sjøoverflata, vassøyla og sjøbotn for anlegg og fortøyingar. Areal der det allereie er gitt akvakulturløyve på permanent basis, bør avsettast i plankart til «*einbruk akvakultur*». I dette arealet må minimum ferdsels- og fiskeforbodssoona kring anlegg inkluderast (20/100 meter frå anlegget på sjøoverflata). I tillegg må fortøyingar inkluderast i areal som opnar for akvakultur. Fortøyingar kan synleggjerast på fleire ulike måtar gjennom bruk av «*einbruk akvakultur*» eller kombinasjonsbruk der akvakultur er inkludert eller eventuelt som omsynssone/faresone. Det vert jobba med rettleiar for kystsoneplanlegging frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet som mellom anna vil tydeleggjere moglegheitene.

I dag er teknologien knytt til matfiskanlegg i sjø basert på flytande merdar med nøter. Teknologien i næringa utviklar seg stadig i retning av større og færre anlegg. I arealplanlegginga bør det difor vurderast behov for fleksibilitet, framtidig behov og justering av eksisterande anlegg. For å redusere behov for dispensasjon, bør sjøområda for akvakultur difor vera av ein viss storleik.

Regional kystsoneplan for Sunnhordland og Ytre Hardanger sine føringar for akvakultur skal utdjupast vidare i kommunale planar, og areal avsett til akvakultur bør vurderast. Planen tek ikkje stilling til detaljerte spørsmål, og det er naudsynt å avklare desse med bakgrunn i lokal kunnskap og prioriteringar. Avveging knytt til lokalisering av anlegg i nærleik av større bustad- eller fritidsbustadområde må gjennomførast som del av kommunal planlegging.

Det er mange vassdrag med oppgang av laks eller sjøaure i planområdet. Lakseførande vassdrag knytt seg i hovudsak til større elvar, medan for sjøaure har lokale bekkar like stor tyding som større vassdrag. Vassdraga har ulik verdi med omsyn til utøving av fiske, friluftsliv og opplevingar. Dette er moment som må vurderast i samband med lokalisering av nye oppdrettsanlegg. I tillegg til lokale vurderingar, er det sett rettleiande avstand mellom viktige anadrome vassdrag og oppdrettsanlegg på 2,5 km. Denne avstanden er sett med omsyn til risiko for smitte mellom villfisk og oppdrettsfisk. Driftsmessige tilhøve, som smittefare, vert teke i vare gjennom konsesjonssøknadar og av Mattilsynet.

4.5 Akvakultur i plankartet

Grunnlaget for å fastsette arealsoner til akvakultur er eksisterande akvakulturlokalitetar med dagens utforming og fortøyingar.

Alle eksisterande akvakulturlokalitetar er vurdert med omsyn til moglegheit for utviding eller endring. Utviding eller endring omfattar sjølv anlegget på sjøflata, men også fortøyingane. Vurderingane er knytt til arealinteresser, og tek ikkje omsyn til driftsmessige/forvaltningsmessige tilhøve som t.d. avstand mellom anlegg. Utvidinga/endinga kan omfatte heilt nye anlegg, utviding av eksisterande anlegg med auka MTB, eller flytting av eksisterande anlegg. Alle desse krev nytt areal utover dagens lokalitet. Systematisering av type arealsone og utstrekning er vidare skildra i avsnitt ovanfor og i metodevedlegg til planen.

I plankartet er akvakultur avsett til følgjande arealsoner:

- Arealsoner akvakultur, eksisterande anlegg
- Arealsoner sjø og vassdrag generelt: kombinert føremål med akvakultur
- Arealsoner sjø og vassdrag generelt: kombinert føremål med eksisterande anlegg

4.6 Retningslinjer akvakultur

Kunnskapsgrunnlag og analyse

4.1 Kommunane må gjere ei heilskapleg vurdering av behovet for akvakulturområde. Eksisterande område skal vurderast i høve til aktivitet og trong for endring.

Medverknad

4.2 Kommunane skal særleg prioritera medverknad frå aktive næringsaktørar og organisasjonar innan akvakultur og fylkeskommunen som sektororgan.

Arealplanlegging

4.3 Areal til akvakultur skal sikrast i planar og avklarast opp mot andre arealinteresser.

4.4 Akvakulturlokalitetar skal i hovudsak avsetjast som einbruksområde for akvakultur. Områda skal vera romslege nok til å sikre god fleksibilitet. Fortøyingar kan også synast som omsynssone eller vere i eit fleirbruksområde.

4.5 Vurderingar knytt til vertikalnivå og oppdrettsart skal gjerast som del av planlegginga.

4.6 For å sikre ferdsel mellom kystlinja og akvakulturanlegg, skal som hovudregel oppdrettsanlegget på sjøoverflata ligge minimum 100 meter frå kystlinja. Fortøyingar kan plasserast nærare land, men skal ikkje hindre ferdsel eller fiske.

4.7 Lokalisering av nye akvakulturanlegg bør ikkje skje nær badeplassar, eller tett opp til bustad- eller fritidsbustadområde. Det skal takast omsyn til lokalt friluftsliv.

4.8 Lokalisering av nye akvakulturanlegg bør ikkje skje tett opp til anadrome vassdrag.

4.9 Innafor omsynssonene for regionalt viktige område skal det leggjast vekt på god estetikk og dempa utforming av akvakulturanlegg. Ved vidare utvikling av eksisterande anlegg skal det visast varsemnd i høve til verdiane i området. Dersom ein lokalitet vert flytta eller lagt ned, bør akvakulturføremålet vurderast fjerna ved revisjon av kommuneplan.

4.10 Føre-var prinsippet skal leggjast til grunn for eksisterande akvakulturlokalitetar innanfor område som er føreslege som marint verneområde. Ved vidare utvikling av eksisterande anlegg skal det visast varsemnd i høve til verdiane i området.

4.7 Konsekvensar av planframlegget

Føremålet med planarbeidet har mellom anna vore å sikra gode rammevilkår for akvakulturnæringa som ei stor og viktig næring i regionen. Det er i samband med regionalplanen utarbeida ein akvakulturanalyse som omfattar artane laks og regnbogeaure. Store delar av analysen skildrar effektane av forureining i samband med utlepp, lakselus, rømming og sjukdom. Analysen syner at lus og rømming har stor miljømessig påverknad for vill laks og sjøaure. Det er likevel ikkje mogleg å konkludera med at flytting eller nedlegging av enkeltlokalitetar i vesentleg grad vil endra på den totale situasjonen. Dei nye områda for akvakultur er definert ut frå ein heilskapleg analyse der eksisterande sektorinteresser og naturgrunnlag er vekta opp mot eit eventuelt framtidig behov for nye og større areal for akvakulturnæringa. Akvakulturanalysen ligg som vedlegg til planen.

Det er viktig å presisera at både utviding av eksisterande lokalitetar (lokalitets-MTB) og etablering av nye anlegg skjer gjennom sektorlovverk og søknadsprosessar som er gjenstand for grundige dokumentasjonskrav. Slik situasjonen er i dag når det gjeld påverknad frå akvakultur på vill laksefisk, vil det vera lite aktuelt å utvida produksjonskapasiteten i planområdet. Planframlegget legg arealmessig til rette for at det skal vera rom for utviding, og rom for etablering av anlegg med *ny teknologi*. Om og når desse områda eventuelt vert tatt i bruk, er tilhøve som ikkje vert regulert gjennom denne planprosessen.

Akvakultur i planen

Utviklinga i akvakultur næringa går i retning av færre og større lokalitetar. Det er difor søkt å gi rom for utviding for allereie eksisterande lokalitetar der det er funne hensiktsmessig.

I dei områda der det er eit forholdsvis lågt konfliktpotensiale mellom akvakultur og andre interesser er eksisterande anlegg gitt arealsone akvakultur. I ein del område er det i tillegg sett av ytterlegare areal kring anlegget, dette er avsett som kombinert arealsone som inkluderer akvakultur.

I tillegg til områda som vert utvida kring allereie eksisterande anlegg vert det lagt ut kombinerte arealsoner som inkluderer akvakultur i nokre område der det per i dag ikkje ligg eksisterande anlegg. Desse områda er i utgangspunktet tenkt brukt til anlegg som ynskjer å ta i bruk ny teknologi, havgåande for dei ytre, eksponerte områda, og lukka anlegg for dei meir beskytta indre områda.

Dei føreslåtte arealsonene for akvakultur, både reine og kombinerte, er kome fram som eit resultat av ein analyse der akvakultur er vurdert opp mot andre arealinteresser i området. I denne samanhengen er det difor dei arealmessige konsekvensane av planframlegget som vert konsekvensvurdert.

Det er avsett arealsoner til akvakultur (reine arealsoner akvakultur) på om lag 54 km², og kombinert sone inkludert akvakultur på om lag 308 km² i planframlegget. Til samanlikning utgjer sjøområda i planområdet om lag 2300 km².

Eksisterande lokalitetar med arealsone akvakultur

Alle eksisterande anlegg som er sameint med andre arealinteresser er avsett til arealsone akvakultur på det arealet som vert beslaglagt av sjølve anlegget, inkludert fortøyingar. Dette inkluderer 115 anlegg. Mange av desse områda er allereie sett av til akvakultur, reint føremål eller kombinert, i kommuneplanane. Samstundes er fleire eksisterande anlegg utan føremål for akvakultur, eller føremålet dekkjer ikkje heile det eksisterande anlegget. I nokre tilhøve er overflatearealet til anlegget dekkja av føremålet, men ikkje fortøyingane. Det vil vera ei føremon at den fulle utstrekninga til eksisterande anlegg, inkludert fortøyingar, vert synleggjort i kommunale planar enten som føremål eller omsynssoner. På denne måten vert ferdselsforbodet ivareteke, og det vil kunne redusere trong for dispensasjon for tiltak som skal gjerast på eller i nærleiken av anlegget. I mange tilhøve vil ein dessutan på denne måten gi rom for ei viss kapasitetsutviding på dei eksisterande lokalitetane, så lenge ei slik utviding ikkje medfører at fortøyingane må flyttast/endrast.

Det er ei viss usikkerheit knytt til den faktiske utstrekninga av dei eksisterande fortøyingane. Nokre fortøyingar er registrert hos sjøkartverket, men for ein del anlegg eksisterer det ikkje data på arealbeslaget til eksisterande fortøyingar. For desse anlegga er det brukt ein standard formel (2,5 x djupna på lokaliteten) for å estimera det beslaglagde arealet.

Den faktiske utstrekninga til fortøyingane bør kartfestast som del av kommuneplanarbeida, og dei avsette arealsonene bør justerast med omsyn til dette.

Nye kombinerte område kring eksisterande lokalitetar

Det er sett av nye område med kombinert arealsone inkludert akvakultur. For ein del av områda vil det auka tilgjengelege arealet medføra at dei eksisterande lokalitetane vert gitt høve til å utvida kapasiteten. I andre område vil det kunna vera plass til nye anlegg/lokalitetar.

Dei kombinerte områda er avsett på bakgrunn av at ein ikkje kan sjå at det føreligg arealkonfliktar som er av ein slik karakter at akvakultur automatisk bør/må ekskluderast. Kommunane bør gjennom sine kommuneplanprosessar vurdere å differensiera ytterlegare innanfor dei kombinerte arealsonene, og eventuelt setja av deler

Figur 13 Akvakultur-merd. Foto Svein Andersland

av desse områda til reine akvakulturføremål der det er hensiktsmessig. Dette er lokale vurderingar som ikkje har blitt gjort på regionalt nivå.

Sjølve prosessen kring søknad om og etablering av nye lokalitetar vert avklart gjennom eigne prosessar. Gjennom desse prosessane vil areal- og interessekonfliktar verta vurdert, og kvar enkelt søknad vil vera gjenstand for ei grundig vurdering. Dei nye avsette areala vil kunna ivareta at arealbehovet er stetta når eventuelle utvidingar eller nyetableringar vert aktuelt. På denne måten er det gitt rom for ein vekst i akvakulturnæringa når det eventuelt vil vera aktuelt, gitt at næringa får kontroll over dei viktigaste miljømessige/ driftstekniske utfordringane.

Det er gjort ei viss vurdering av dei nye områda når det gjeld djupn og overordna straumbilde. Når det gjeld lokale naturgjevne tilhøve, som til dømes straum og topografiske tilhøve er det ikkje vurdert i kva grad områda har dei naudsynte kvalitetane for å nyttast til akvakultur. Dette er vurderingar som må gjerast av kommunane eller gjennom eventuelle søknadsprosessar.

Konsekvensar av nye område avsett til ny teknologi

Det er sett av nokre område i planen til akvakultur som ikkje ligg i tilknytning til eksisterande anlegg. Dette gjeld område heilt vest i planområdet, som ligg svært eksponert til for vêr og vind, og område som ligg skjerma til, i fjordområde med høvesvis dårleg vassutskifting. Desse områda vil det vera mogleg å nytta til anlegg som toler tøffare eksponering i dei ytre områda, og lukka teknologi i dei indre områda.

Områda som ligg eksponert til kan truleg ikkje nyttast til anlegg med tradisjonell merdteknologi. Store delar av kysten er i dag utilgjengeleg for oppdrett på grunn av at områda er eksponert for tøffe vind-, bølge- og straumforhold. Moglege fordelar med å ta i bruk meir eksponerte lokalitetar kan vera redusert lusepåslag, auka vassgjennomstrøyming i merdane, mindre miljøpåverknad frå anlegga og betre produksjon/høgare kapasitet per anlegg.

Truleg ligg bruken av slike lokalitetar noko fram i tid. Anlegga må vera dimensjonert for å unngå havari i hardt vêr, og for å gi tilfredsstillande yting, vasskvalitet, fiskehelse og –velferd på tross av store biomassar i kvar eining. Planframlegget opnar likevel for denne moglegheita, ved å setja av høvesvis store areal der slike anlegg potensielt kan etablerast.

Område som ligg skjerma til kan vera tilgjengelege for bruk av lukka teknologi. Dei mest sentrale argumenta til fordel for lukka anlegg er å hindra røming av fisk, hindra spreiding av lakselus og sjukdomar, så framti ein har tilfredsstillande vassbehandling. Oppsamling av organisk materiale for å hindra spreiding av dette i sjøen, og potensiell kostnadsgevinst gjennom betre utnytting av MTB-kapasitet, betre førutnytting og redusert svinn er andre argument. Det å nytta lukka anlegg i område som er mindre eigna til konvensjonell drift med opne merdar og naturleg gjennomstrøyming kan medføra ein betre utnytting av kapasiteten i planområdet.

Konsekvensar av kombinert arealsoner på eksisterande lokalitetar

Eksisterande akvakulturanlegg som er vurdert lokalisert i område som er mindre sameinte med omsyn til andre samfunnsinteresser og/eller verneinteresser, er gitt kombinert arealsoner som inkluderer akvakultur på det området anlegget beslaglegg i dag (inkludert fortøyingar). Desse anlegga er arealmessig ikkje gitt høve til utviding i retning område med interessekonflikt. Dette gjeld i hovudsak anlegg som er i konflikt med viktige farleier, verneinteresser, anlegg som ligg i dei definerte omsynssonene for natur, landskap, friluftsliv og kultur, eller innanfor områda som er føreslått som marine verneområde. Totalt omfattar dette 45 eksisterande anlegg for laks og regnbogeaure, samt 14 anlegg for andre artar. Kriteria for utval av desse områda er presentert i metoderapport.

Dette er lokalitetar som ligg uheldig plassert med omsyn til viktige interesser, og ein ønskjer ikkje at desse anlegga skal ha større utvidingar av produksjonen eller arealbeslaget. Det kan til dømes vera høve til å flytta produksjonen til andre lokalitetar, ved å søka om utviding av desse, eller eventuelt søka om bruk av andre lokalitetar i området som er avsett til akvakultur.

Innanfor omsynssonene for dei regionalt viktige områda for landskap, natur, friluftsliv og kultur ligg det per i dag 29 akvakulturanlegg. 15 av desse er lokalitetar for laks og regnbogeaure. Innanfor områda føreslått som marine verneområde ligg det per i dag fem lokalitetar for laks og regnbogeaure. Tre av desse ligg i området «Ytre Hardangerfjord», og to ligg i området «Korsfjorden» To anlegg (eitt for kvitfisk og eitt for laks og regnbogeaure) ligg både i omsynssone 1 (Marsteinen – Skorpo) og i forslaget «Korsfjorden» til marint verneområde.

Når det gjeld lokalitetane som ligg innanfor områda føreslått som marine verneområde vil avgrensingane som vert lagt på desse anlegga vera gjenstand for revisjon når prosessane knytt til etablering av dei marine verneområda er ferdigstilt.

Konsekvensar av område sett av til akvakultur i kommuneplanar som ikkje vert inkludert i regional plan

Det ligg ein del område avsett til akvakultur i dei kommunale planane, som ikkje vert tatt inn i den regionale planen. Dette vil medføra at kommunane ved revisjon av kommuneplanen må vurdere å fjerne desse områda. For nokre kommunar vil det vera sett av mindre sjøareal til akvakultur i den regionale planen enn det kommunane har sett av sjølve. For andre kommunar vil det vera avsett meir areal i den regionale planen. I nokre kommunar vil det i realiteten ikkje vera plass til nye lokalitetar, men det kan satsast på å utvida allereie eksisterande lokalitetar dersom kapasiteten skal utvidast.

Konsekvensar for arealbruk/behov på land

I dag er det i hovudsak settefiskanlegg og slakteri/vidareforedling som skjer på land. For å få betre kontroll på utfordringane i sjø er det eit ønskje om å ha fisken ei lengre tid på land før ein sett den ut i sjø, dvs. ein postsmolt produksjon opptil 1 kg fisk på land. Lengre fram i tid kan det òg vera aktuelt å flytta matfiskproduksjonen til lukka anlegg på land.

Det er ikkje sett av nye areal for akvakultur på land i planframlegget. Dette er prosessar som må skje gjennom kommunal planlegging. Akvakulturanalysen peiker på sentrale kriterier for kva for særigne tilhøve som bør vera til stades for at arealet skal vera aktuelt for dei ulike produksjonsformane på land. For alle produksjonsformane må arealsituasjonen avklarast enten gjennom kommuneplan eller reguleringsplan.

Påverknad frå akvakultur på miljøet

Akvakulturnæringa påverkar miljøet på ulike måtar. Dei største utfordringane dei siste åra har vore knytt til påverknad på vill laksefisk grunna utfordringar knytt til lakselus og rømming av oppdrettsfisk. Utslepp frå oppdrettsanlegg er ein annan påverknad som per i dag er akseptabel, men som må følgjast nøye opp, og som kan verta ei større utfordring ved ein eventuell produksjonsauke. Det er gitt detaljerte skildringar av miljøpåverknadane frå akvakultur i akvakulturanalysen. Planområdet har allereie ein stor tettleik av oppdrettsanlegg, og det vil truleg vera avgjerande å få kontroll på utfordringane før det vert aktuelt med ei utviding av kapasiteten i området, anten det dreiar seg om ei utviding av eksisterande lokalitetar eller etablering av nye. Vurderingar kring miljøpåverknad frå oppdrett vert regulert og handtert av sektormynde, og eventuelle løyve til utviding av kapasitet eller etablering av nye lokalitetar vert vurdert gjennom eigne prosessar.

Positive konsekvensar:

- + Det er sett av nye, større område til akvakultur
- + Det er sett av område til akvakultur for bruk av ny teknologi (lukka og eksponert)
- + Det er sett av areal til utviding av eksisterande anlegg
- + Akvakulturanalysen gir kriterier for avklaring av aktuelle lokalitetar på land

Negative konsekvensar:

- Det er lagt føringar for tilpassa og avgrensa utviding av lokalitetar innanfor omsynssoner og andre konfliktområde
- Alle areal avsett til akvakultur i kommuneplanane er ikkje tatt inn i regional plan

Konklusjon:

Planframlegget har både positive og negative konsekvensar for akvakultur. I nokre område vert det lagt til rette for nye akvakulturområde og utviding av eksisterande, samstundes som det vert sett avgrensingar i andre område. Planframlegget gir totalt sett rom for vekst og kapasitetsauke i næringa når det eventuelt vert aktuelt å auka kapasiteten, og gir rom for bruk av ny teknologi. Planframlegget er totalt sett vurdert å ha positive konsekvensar for akvakultur. Planframlegget ivaretar målformuleringa om at akvakulturnæringa skal vere framtidsretta og konkurransedyktig gjennom at næringa blir gitt rom for utviding, og det vert tilrettelagt for ny teknologi.

I praksis vil det ikkje vera tilgang på areal som i dei næraste åra set grenser for produksjonsvekst i planområdet. Dersom næringa løysar utfordringane knytt til lusesituasjonen (miljøindikator), vil det vera mogleg å auka produksjonen gjennom tilgang på meir areal, utviding av eksisterande lokalitetar, samt endring i produksjonsmetode (postsmolt). Under desse føresetnadene kan regionen ta del i den nasjonale veksten som er ønskjeleg for næringa.

5 Sjøtransport og maritim næring

Trygg ferdsel og tilgang på næringsområde til sjø er sentralt for den maritime næringa. Den maritime næringa har hatt ei særskilt rolle i det norske samfunnet, og den lange skipsfartshistoria har medverka til at Noreg i dag er ein av verdas leiande maritime nasjonar. Den maritime næringa står sterkt i planområdet mellom anna innan skipsdesign, bygging/vedlikehald av rigg- offshoreinstallasjonar, skipsverft, utstyrs- og tenesteleverandørar. Synergieffekten innan næringa er høg, og det er ei god breidde i tenester, produkt og ekspertise i planområdet.

Regjeringa har vedteke at det skal utarbeidast ein strategi om heilskapleg politikk for vekst og verdiskaping i maritim næring, og denne skal leggast fram våren 2015. Sentrale tema i strategien er blå vekst, internasjonale rammevilkår, kompetanse og utdanning, forskning, utvikling og innovasjon, miljø, sjøfartsadministrasjon og forenkling av regelverk, Fartsområdeutvalet og nordområda.

Det er viktig at næringsområde som ligg til sjø vert prioritert for sjøretta næringar. Trygge, effektive og godt tilgjengelege farleier er avgjerande for kor godt eigna og attraktiv næringsområda på land er. Det er viktig at arealplanlegginga sikrar farleiene og målpunkt på land. Målpunkt for skipstrafikk er hamnebasseng og næringsområde på land, og desse overgangane må sjåast i samanheng og i eit større perspektiv for å sikre god tilkomst og tilgang. Som ein del av dette bør hamnebasseng haldast fri for installasjonar som er til hinder for manøvrering, til dømes kablar, leidningar og reiskap.

Figur 14 Sjøtransport. Foto Svein Andersland

5.1 Delmål sjøtransport og maritim næring

Maritim sektor skal ha gode vilkår for utvikling gjennom trygge farleier og hamneområde. Regionalt viktige næringsområde til sjø må planleggjast i eit langsiktig perspektiv og sikrast framtidige utviklings-moglegheiter.

5.2 Sjøtransport

Nasjonal transportplan omhandlar transport til sjøs, på veg, på jernbane og i lufta, og ser desse transportformene i samanheng. Det overordna målet er å tilby eit effektivt, tilgjengeleg, sikkert og miljøvennleg transportsystem som dekker samfunnet sitt behov for transport og regional utvikling. Hovudmåla er framkomst, trafikktryggleik, miljø og universell utforming.

Sjøen er ein viktig transportveg for næringslivet, og sjøområda er sentrale for til dømes offshore og skipsindustrien. Det er ei målsetnad om å flytte meir transport av varer frå veg til sjø, og prognosar syner at den totale godstransporten vil auke med 75 % innan 2020.

Farlei

Farleiene er transportårene for sjøtransporten langs kysten og for inn- og utsegling til havområda utanfor kysten. Leiene er som oftast bestemt av naturgjevne tilhøve som øyar, holmar, skjær, grunnar og liknande. Desse tilhøva avgrensar leia både i djupne og breidde og med omsyn til retningsendringar. Ulike typar fartøy eller installasjonar har varierande manøvreringsmoglegheit, og ut frå dette ulikt krav til djupne, breidde og areal. Farleisnormalen er sentral for å ivareta desse omsyna. Det er viktig at det på alle plannivå er ei medviten hald-

ning til dei rammevilkåra som må vera til stades for å oppnå ein effektiv sjøverts ferdsel. AIS (Automatisk IdentifikasjonsSystem) for skipstrafikk er eit nyttig verktøy i samband med arealplanlegging.

Staten ved Kystverket har ansvar og myndigheit for alle hovudleier og bileier uansett kor desse går. I normaltilhøve stoppar hovudlei og bilei ved inngangen til hamneområdet. Det er med andre ord kommune eller hamnemyndigheit som har fullt ansvar og myndigheit i hamneområdet. Dette gjeld for alle hamnene i planområdet. Når det gjeld andre farleikategoriar enn hovudlei og bilei, er det kommune eller hamnemyndigheit som har ansvaret for desse. Dette ansvaret inneber ikkje at kommune eller hamnemyndigheit har plikt til å etablera eller vedlikehalda farleier i sine sjøområde. Plikta er i utgangspunktet avgrensa til å sørge for at farleiene er farbare, samt å regulera bruken av dei.

Nødhamner

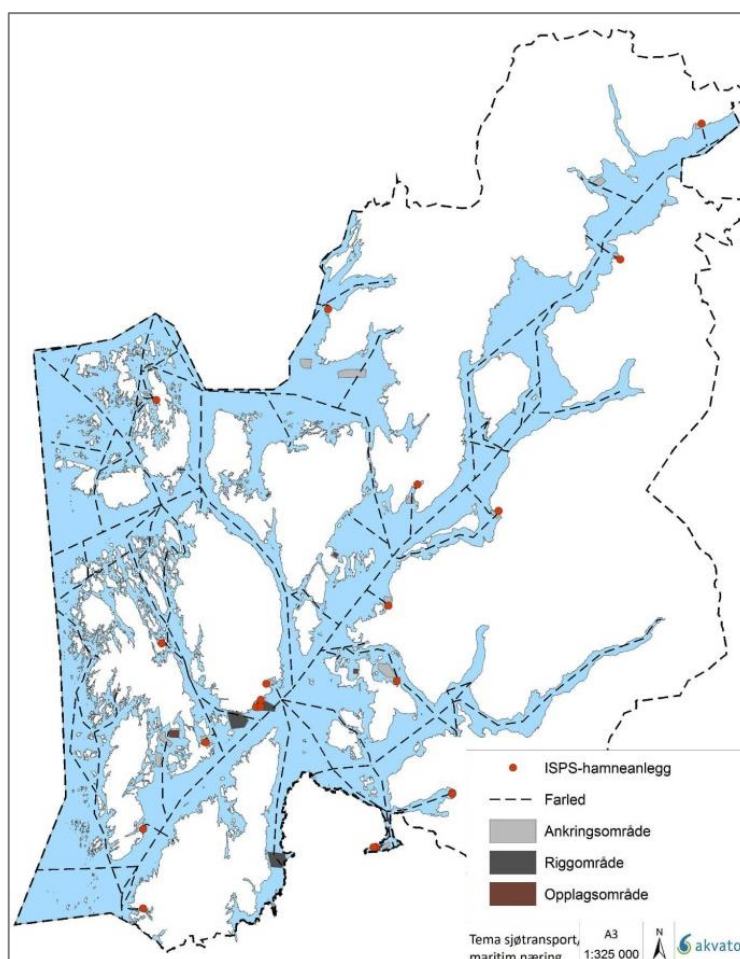
Det er betydeleg meir skipstrafikk i Nordsjøen enn i Norskehavet og Barentshavet, og det er forventa at denne trafikken vil vera aukande framover. Det er blant anna forventa aukande trafikk av gasstankarar, stykkgodsskip, Ro Ro lasteskip, containerskip, kjemikalie-/produkttankarar og bulkskip. Transport av farlege stoff som olje og flytande gass medfører fare for alvorlege forureiningar som følgje av skipsforlis, kollisjon eller havari. Det er kartlagd eigna nødhamner langs kysten med tanke på situasjonar der fartøy må søkja nødhamn eller setjast kontrollert på grunn for å redusera forureiningsomfanget. Viktige kriterier for ei god nødhamn vil blant anna vera god innsegling for ulike typar fartøy, høve til å «stenga av» eit område rundt nødhamna for å avgrensa akutt forureining og moglegheit for strandsetjing (kontrollert nedsenking). Eksponeringsgrad for vind og sjø, botntilhøve, tidevatn/tidevasstraumar, navigasjonsmessige omsyn, manøvreringsrom, kommunikasjonstilhøve, hamnefasilitetar, tilgjenge på oljelenser og oljevernutstyr samt infrastruktur på land er andre viktige kriterier. I planområdet er det definert 10 nødhamner.

5.3 Maritime næringsområde

Det er ei rekke hamner med ulike funksjonar i planområdet. Desse omfattar til dømes industrikaier/-hamner, fiskerihamner og ISPS-hamner. Kommunar med attraktive næringsområde med tilgang til sjø har eit konkurranseføremøn for maritim næringsutvikling. Næringsområde med tilgang til hamn/kai skapar ofte ei klyngedanning av verksemder innan same bransje. Dette skapar synergieffektar som kan føre til reduserte kostnader og betre utnytting av ressursane. Det er viktig å sikra dei gode hamneområda, med omsyn til god tilkomst både frå sjøsida og landsida.

Ved planlegging av nye eller utviding av eksisterande næringsområde, må behov for næringsutvikling og arbeidsplassar tilleggast vekt. Samstundes skal dette vektast opp mot omsyn til allmenne interesser. For eksisterande næringsområde innanfor regionalt viktige område for landskap, natur, friluftsliv og kultur, må særleg omsyn til dei allmenne interesse- ne vektleggast.

I dag har mellom anna akvakultur- næringa, maritim næring, reiselivsnæringa og fiskerinæringa behov for tilgang til sjø. Det er viktig at dei gode nærings- areala til sjø vert nytta av verksemder som har eit reelt behov for å vera lokalisert ved sjøen. Det reelle behovet kan mellom anna vera knytt til trong for kai og transport på sjø av til dømes varar, fisk eller fartøy/installasjonar. Verksemda bør både vera retta mot og ha trong for sjøtil-

Figur 15 Maritime næringsområde

komst, og såleis ha ein avhengigheit til sjøen.

Dei siste tiåra er fleire ferjekaiar nedlagte, mens mange av kaiene framleis er intakte. Nokre av dei har funksjon som reservekai, men det kan liggje eit potensiale i å nytta desse areala. Det kan såleis vera av interesse for kommunane å ta ein gjennomgang av denne type kaiar, for å avdekka stader med potensial som næringsområde for sjøretta verksemd, som til dømes landbasert oppdrett (postsmolt).

Hamnar, ankring-, rigg- og opplagsområde er registrert i Kystverket sin kartportal og i kommunale planar. Regional kystsoneplan for Sunnhordland og Ytre Hardanger synleggjer på plankartet eksisterande ankring- og riggområde, samt prioriterte fiskerihamner, ISPS-hamner og nødhamner.

Fiskerihamn

Fiskerihamn er primært for bruk til fiskeriføremål. Felles for alle fiskerihamner er at dei på ulike måtar er lagt til rette for verksemd innan fiskerinæringa. Fiskerihamner varierer både i storleik og med omsyn til kva fasilitetar dei kan tilby. Dei kan mellom anna omfatte mottak av fisk, foredling, verksemd knytt til produksjon og handel, vidaretransport av fisk og fiskeprodukt, ulike formar for service retta mot fartøy og mannskap, samt å dekke behov for trygge liggeplassar for fiskefartøy når dei ikkje er i aktivt fiske. Ei fiskerihamn kan betegnast som ei «statleg fiskerihamn» eller som ei fiskerihamn. Statleg fiskerihamn er ei hamn der staten enten eig deler av infrastrukturen eller har grunnrettar som tilgodeser fiskerinæringa der. Dei viktige fiskerihamnene har stor tyding for lønnsemda i fiskerinæringa, og hamnene må difor vera mest mogleg tilpassa den strukturen ein ønskjer på fiskeflåten og tilverksindustrien.

I planområdet er det registrert 42 fiskerihamner. Med auka press på utbygging og aktivitet i strandsona må sentrale og viktige fiskerihamnar takast vare på og prioriterast for fiskerinæringa. Dette omfattar både landareal og sjøareal. Kystverket har signalisert at statlege fiskerihamner med liten eller inga tyding kan søkast avhendast til kommunane eller andre brukarinteresser. Gjennom avhendinga skal mellom anna forvaltnings- og vedlikehaldsmessige innsparingar komme andre hamner til gode. Regional kystsoneplan for Sunnhordland og Ytre Hardanger synleggjer og prioriterer fire større fiskerihamnar i planområdet; Salthella, Storebø og Torangsvåg i Austevoll kommune, og Hovlandshagen/Langevåg i Bømlo kommune.

Hamnesikring - ISPS (International Ship and Port Facility Security Code)

ISPS-koden er vedtatt av FN's sjøfartsorganisasjon IMO, og fastlegg eit minimum av sikringstiltak i hamneanlegg for å forbetra tryggleiken for skip i internasjonal fart. ISPS-regelverket vart utarbeidd som følgje av trusselen om terrorangrep, og inneheld ei rekkje krav til konkrete sikringstiltak som skal setjast i verk om bord på passasjerskip, lasteskip og flyttbare boreinnretningar i internasjonal fart og i hamneanlegg som betener slike skip. I planområdet er det definert 21 ISPS-hamner.

Næringsområde i sjø

Maritim næringsverksemd er avhengig av hamneområde og tilkomst til desse. Samstundes er det eit aukande behov for testområde, ankrings-, rigg- og opplagsområde i sjøområda. Tilgang på sjøareal vil for ein del av næringsaktørane vera avgjerande for om dei kan ekspandere både drift og type aktivitet. Dette er også relevant for om nye næringsaktørar etablerer seg i regionen. Eksisterande næringsareal på land og etablering av nye må sjåast i samanheng med kva aktivitet det er på sjøen. Vidare er det viktig at ein ser på tvers av kommunegrensene når det gjeld tilkomst og ferdsel.

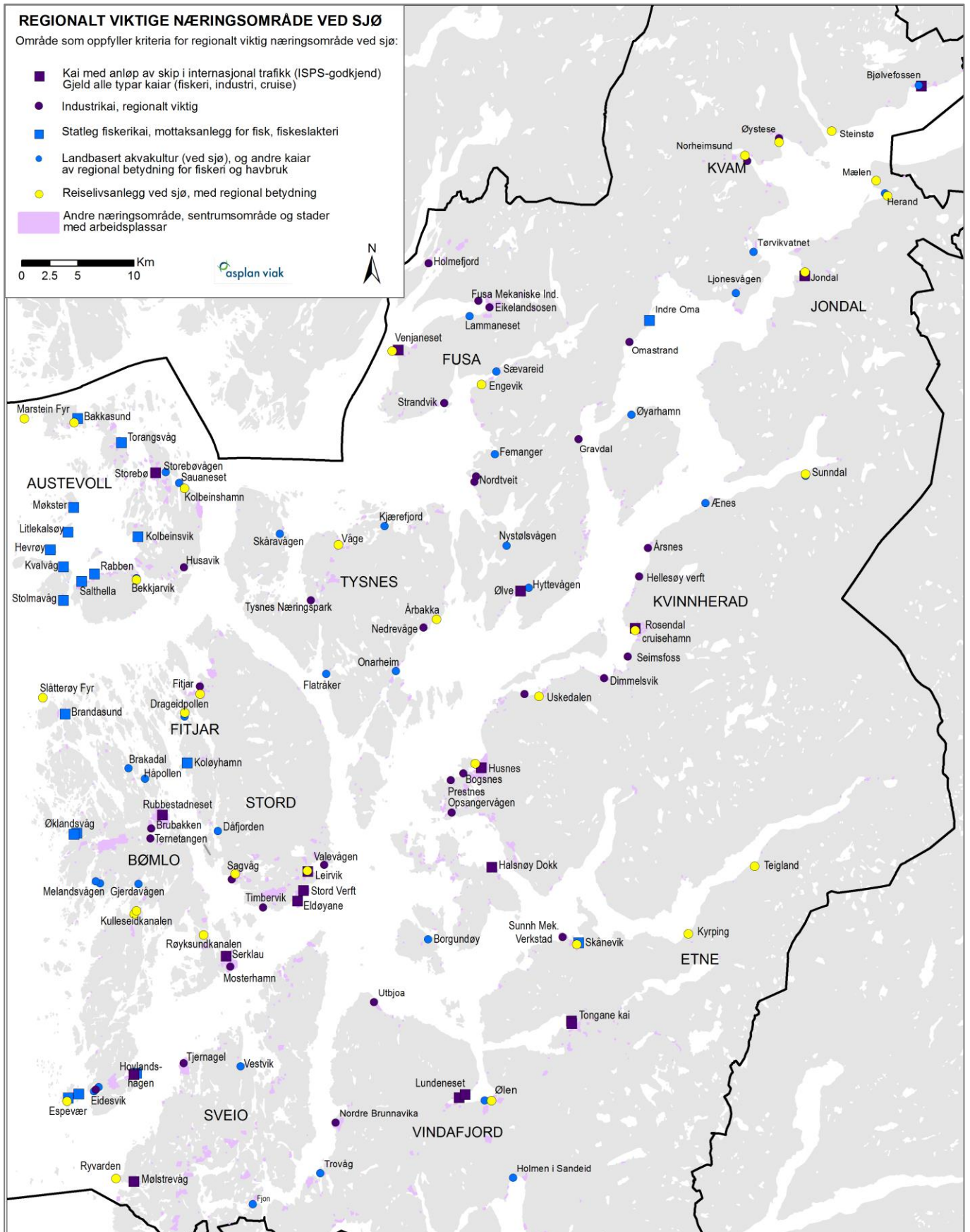
Det er utfordrande å planlegge for aktivitet knytt til maritim næring på sjøen då desse ofte berre er periodevis i bruk. Bruksverdien vil likevel vera vesentleg når det først er aktivitet. Behovet for rigg-, ankring- og opplagsplassar, samt andre maritime næringsområde har endra seg i takt med utvikling i næringane, til dømes er det no større behov for store og skjerna område for store installasjonar. Det er i denne plansamanheng ikkje kartlagt behov og utstrekning av slike maritime næringsområde i sjø knytt til verken eksisterande eller framtidig næringsaktivitet. Samanhengen mellom sjø og landområde er i denne samanheng særst sentralt, og kommunegrensene kan vera vanskeleg å ta omsyn til. Næringsaktørar i regionen har eit ansvar for å synleggjere sine behov og utviklingstrekk. Handlingsplanen har adressert dette som eit tema å jobba vidare med.

Kartlegging av regionalt viktige næringsareal

Kartfesting av eksisterande næringsareal til sjø og analyse av regionalt viktige næringsområde ved sjø areal er gjort i tilknytning til *Interkommunal strandsonenplan for Sunnhordland*. Data for kommunane Kvam, Jondal og Vindafjord er supplert. Store delar av næringslivet og industrien i planområdet er tradisjonelt knytt til bruken av strandsona og sjøen. Gode sjøtilknytte næringsområde er såleis svært viktige for dette området. Store moderne industriaktørar er avhengig av bruken av kystsona for deira verksemd.

Dei regionalt viktige næringsområda ved sjø er peika ut på grunnlag av eit sett utvalskriterier. Dei skal ha god tilkomst frå sjøsida, inkludert god tilknytning til hovudfarlei, og romsleg kaiareal med djupvasskai. Dei skal ha kort tilkomst frå hovudvegnettet og hovudleia langs kysten. Områda skal dessutan ha ei viss «tyngd», det vil seie næringsområde som er store i areal, har eit høgt tal på arbeidsplassar, har høg verdiskaping, eller det skal vera ein næringstype som er spesielt viktig for regionen. Det er i tillegg gjort ei fagleg vurdering av kva rolle næringsområda spelar i ein regional samanheng. Avgrensinga av dei fleste næringsområda er henta frå kommuneplanane, så sant området er merka av i plankartet. Utvalskriteria medfører at det berre er dei største og viktigaste industriområda som blir kategorisert som regionalt viktige. Arbeidet er gjennomført av Asplan Viak AS.

Dei regionalt viktige næringsområda ved sjø inkluderer kaiar med anløp av skip i internasjonal trafikk (ISPS-godkjent), regionalt viktige industrikaiar, reiselivsanlegg ved sjø av regional tyding, statlege fiskerikaiar, mot-taksanlegg for fisk, fiske-slakteri, landbasert akvakultur (ved sjø) og andre kaiar av regional tyding for fiskeri og akvakultur. Når det gjeld verksemdar som er relatert til akvakultur, er òg mindre verksemdar inkludert. Denne næringa handterer store verdiar på små område, ofte med ganske få tilsette. På grunn av den viktige rolla som næringa totalt sett spelar for regionen er det valt å inkludera alle landbaserte akvakulturlokalitetar i strandsona i kategorien «regionalt viktige næringsområde».

Figur 16 Regional viktige næringsområde ved sjø

5.4 Retningslinjer sjøtransport og maritim næring

Kunnskapsgrunnlag og analyse

5.1 Kommunane skal ha oppdatert kunnskap knytt til gjeldande farleier, trong for hamner og sjøretta næringsareal.

Medverknad

5.2 Kommunane skal særleg prioritera medverknad frå maritime verksemdar og organisasjonar samt kystverket som sektororgan.

Arealplanlegging

5.3 Areal til farleier, hamner og kommunikasjonspunkt mellom sjø og land skal sikrast i kommunale planar.

5.4 Kommunar med viktige fiskerihamner skal sikre landarealet til fiskeriretta bruk og tilhøyrande sjøområde for ferdsel/manøvrering.

5.6 Næringsområde med tilgang til sjø skal sikrast i kommunal planlegging og prioriterast for næring som må ha direkte tilgang til sjø. Samanhengen mellom land- og sjøareal må ivaretakast.

5.5 Konsekvensar av planframlegget

Hamnestruktur og maritim næring

Planområdet har ei rekkje hamner med ulike hamnefunksjonar. Dette inkluderer fiskerihamner (både statlege og private), industrikaier (både offentlege og private), kaiar til bruk for akvakulturnæringa, kommunekaier, gjestehamner og småbåthamner. Dei viktigaste fiskerihamnene ligg ytst ved kysten, mens industrikaier og akvakulturanlegg er representert i heile regionen. Nødhamner, ISPS-hamner og dei mest sentrale fiskerihamnene er synleggjort i plankartet.

Sjøen er viktig som transportveg for næringslivet, og viktige industrihamner ligg lokalisert langs hovudlei eller bilei. Næringslivet treng hamner som har god tilkomst både frå sjøsida og landsida. For store verksemdar betyr det kort avstand til europaveg/riksveg/fylkesveg på land, og kort avstand til hovudlei/bilei på sjøen.

Hamner/kaiar har ein viktig funksjon som infrastruktur for næringslivet. I tillegg kan fleire av lokalitetane vera utgangspunkt for andre interessegrupper, som til dømes gjestehamn, og maritime opplevingar. Mange hamner har ei blanding av desse funksjonane innanfor eit avgrensa område. Ei slik funksjonsblanding kan vera ei utfordring i forvaltninga, men kan òg vera ein styrke for hamna sin posisjon i regional samanheng.

Rigg-, ankring- og opplagsplassar er viktige for den maritime næringa, til dømes ved behov for lagring av demobiliserte offshore-installasjonar og opplag av tankskip og riggar når oljeprisane er låge. Installasjonar som vert oppankra i lengre tid kan vera utfordrande med omsyn til potensiale for forureining, samstundes kan slike installasjonar opplevast som negativt for aktivitet på landsida. Areala må vera avklart opp mot andre interesser, då områda må vera reine for installasjonar som kan vera til hinder for aktiviteten.

Aktivitet knytt til maritim næring på sjøen er utfordrande å planlegge for då områda berre er periodevis i bruk, men er samstundes vesentleg når dei først er i bruk. Behovet for rigg-, ankring- og opplagsplassar, samt andre maritime næringsområde har endra seg i takt med utvikling i næringane. Til dømes har større havgåande båtar som lett tek seg fram i mørke og dårleg vêr gjort behovet for mange lokale ankringsplassar mindre. Planframlegget har ikkje vurdert nye maritime næringsområde, men peikt på eit behov for oppdatering av datagrunnlaget. Område registrert som rigg- og ankringsområde er synt i plankartet som rein arealsone for verksemda.

Regionale næringsområde

Ein stor del av næringsområda i regionen er lokalisert til kystlinja. Dette skuldast dels topografiske tilhøve, men òg at næringa i området i stor grad har historiske røter knytt til verksemdar ved sjøen. Dei regionalt viktige næringsområda til sjø inkluderer kai med anløp av skip i internasjonal trafikk (ISPS-godkjent), regionalt viktig industri kai, statleg fiskerikai, mottaksanlegg for fisk, fiskeslakteri, landbasert akvakultur (ved sjø), og andre kaiar av regional betydning for fiskeri og akvakultur, og reiselivsplanlegg ved sjø med regional betydning.

Farlei og ferdsel

Farleiene er transportårene for sjøtransporten langs kysten og for innsegling frå og utsegling til havområda utanfor kysten. Leia er som oftast bestemt av naturgjevne tilhøve som øyar, holmar, skjer, grunnar etc. Desse tilhøva avgrensar leia både i djupne og breidde og med omsyn til retningsendingar.

Farleier, AIS-plott og Farledsnormalen er nytta i samband med analyse av arealdisponering til akvakultur. Sjøtransport er i denne analysen nytta direkte for å avklare viktige og sentrale farleier og område med særskild viktig ferdsel.

Dei viktige farleiene må haldast opne, og frie for hindringar med omsyn til effektivitet og tilkomst, samt annan ekskluderande arealbruk, som til dømes akvakultur. Dette medfører at ein del område ikkje kan nyttast til anna næringsføremål.

Positive konsekvensar:

- + Farleiene og viktige maritime næringsområde i sjø er synleggjort i plankartet
- + Synleggjort og prioritert næringsområde ved sjø til sjøretta næring. Definisjon av sjøretta næring er at verksemda bør vera både retta mot og ha trong for sjøtilgang, og dermed ha ein avhengigheit til sjøen
- + Sjøtransport og maritim næring er ein av sektorinteressene som er vurdert i samband med akvakultur
- + Fokus på behov for oppdatering av maritime næringsområde i sjø

Negative konsekvensar:

- Det er ikkje kartlagt viktige næringsområde i sjø
- Det er ikkje vurdert behov for eller fastsett nye næringsområde

Konklusjon:

Planframlegget ivaretek interessene knytt til sjøtransport og maritim næring gjennom retningslinjer, plankart og handlingsplan. Samstundes er sjøtransport og maritim næring teke omsyn til ved arealavklaring for akvakultur. Viktige regionale næringsområde ved sjø er definert i Interkommunal strandsoneplan for Sunnhordland, med supplering av data for Jondal, Kvam og Vindafjord. Desse områda er implementert i planframlegget. Planen legg til rette for at målet om utvikling av maritim sektor gjennom trygge farleier, hamneområde og sjøretta næringsareal vert ivaretatt.

6 Strandsone

Strandsona er ein viktig ressurs som grunnlag for busetnad, næring og rekreasjon. Fleire av kommunane i planområdet er øykommunar med ein rik skjergard og langstrakt strandsone. Andre kommunar har størsteparten av tilgjengeleg byggeland innanfor strandsona i hovudsak grunna topografi med bratte fjell. Det er historiske og naturgjevne grunnar for menneskeleg aktivitet i strandsona. Store delar av næringsgrunnlaget i regionen er knytt til strandsone og sjø gjennom industri knytt til offshore, bygging av plattformer og skip, samt akvakultur av nasjonal tyding. I planområdet er strandsona også ein viktig ressurs i eit reiselivsperspektiv.

Strandsonevernet i Norge har lange tradisjonar. Strandsona har vore underlagt eit særskilt vern sidan midten av 1950-talet og det alminnelege byggeforbodet vart første gong lovfesta i 1965. Kyst- og strandstrekningane er av nasjonal interesse fordi dei er attraktive for allmenn ferdsel og friluftsliv, og det knyter seg ofte viktige allmenne verdiar til desse områda. Det er utfordrande for kommunane å balansera mellom bruk og vern av areala basert på nasjonale og regionale føringar, samstundes som ein skal gje lokal aktivitet i kystområda grobotn for vidare utvikling. Klare planmålsetnader og godt planverktøy er viktig for ei heilskapleg og langsiktig forvaltning av strandsona.

For å oppnå målsetnaden om god balanse mellom bruk og vern er det innført strengare reglar for strandsona i plandelen av plan- og bygningslova (2008). Byggeforbodet i 100-metersbeltet er nedfelt i § 1-8. Forbodet er innskjerpa i forhold til tidlegare lov, og gjeld så lenge det ikkje er fastsett anna byggegrense. Lova stiller som krav at det skal takast særskilt omsyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser. Vurdering av nye tiltak skal alltid vegast mot allmenne omsyn.

Det vart i mars 2011 vedteke Statlege planretningsliner for differensiert forvaltning av strandsona langs sjøen. Føremålet med retningslinene er å tydeleggjere nasjonal arealpolitikk i 100-metersbeltet langs sjøen. Retningslinjene utdjuar lova og gjev konkrete statlege føringar for kommunane og fylkeskommunane si planlegging.

6.1 Delmål strandsone

Strandsona skal ivaretakast i eit langsiktig perspektiv som ressurs for lokalmiljøet med fokus på natur- og landskapsopplevingar, biologisk mangfald, friluftsliv og kulturminne. Det er eit mål å ivareta allmenne interesser og unngå uheldig utbygging.

6.2 Differensiert forvaltning av strandsona

Plan- og bygningslova er det viktigaste verktøyet for planlegging og forvaltning av strandsona. Intensjonen i lova er at kommunane skal avklare framtidig arealbruk i strandsona gjennom si planlegging, først og fremst kommuneplanen. Gjennom planlegging skal strandsona vurderast heilskapleg og langsiktig. Arealbruken skal vurderast konkret i høve til dei interesser som gjer seg gjeldande i ulike delar av strandsona.

Kartlegging av strandsona og fastsetjing av funksjonell strandsone som grunnlag for lokalt tilpassa bruk og forvaltning er ein hovudstrategi for den regionale strandsonepolitikken i Hordaland.

Definisjon av funksjonell strandsone:

"Den sona som står i innbyrdes direkte samspel med sjøen både økologisk, topografisk og/eller bruksmessig. Kan vere smalare eller breiare enn 100-metersbeltet."

Strandsona er definert som 100-metersbeltet eller område kartlagt som funksjonell strandsone. I dette ligg det eit handlingsrom og ei moglegheit for differensiering gjennom kartlegging og fastsetjing av funksjonell strandsone i plan. Kommunen kan på denne måten tilpassa det formelle byggeforbodet i strandsona til lokale tilhøve. Statlege planretningsliner for differensiert forvaltning av strandsona gir rom for nye tiltak i strandsona etter konkret vurdering av lokale tilhøve for kommunar som ligg i sone med mindre byggepress (sone 3). Også for denne sona fastslår dei statlege retningslinene at utbygginga bør lokaliserast til områder som er bebygd frå tidlegare, samt at ein skal vurdere alternative plasseringar og velje desse der det er mogleg. Men der alt utbyggingsareal ligg i 100-metersbeltet, og det ikkje er mogleg med alternativ plassering, kan kommunane i større

grad tillate nye tiltak innan 100-metersbeltet. For denne sona legg ein også større vekt på trongen for næringsutvikling når det er vekta opp mot dei allmenne interessene.

Kartlegging av funksjonell strandsoner inneber ei detaljert analyse av landskap og landskapselement, og vil mellom anna krevja synfaringar og flyfotostudier. Gjennom ei samanstilling av kjent kunnskap og nye vurderingar kan ein differensiera strandsoneverdiane basert på fastsette kriterium, og slik definera område som bør vernast og område som kan vidareutviklast med ny utbygging eller fortetting. Kvalitetar knytt til biologisk mangfald, landskap, kulturminne, bygningsmiljø og tilgjenge for ålmenta står i fokus. Kartlegginga krev ikkje anna kompetanse enn det kommunane normalt har for planleggings- og kartarbeid. Det er ein viktig føresetnad at arbeidet er kunnskapsbasert og kan etterprøvast.

Kartlegging av funksjonell strandsoner bør - som eit minimum – gjennomførast for aktuelle nye utbyggingsområde, fortettingsområde og LNF-område der det er aktuelt å opna for spreitt busetnad.

Metode for gjennomføring av kartlegging av funksjonell strandsoner er nærare skildra i *Strandsonerettleiar for Hordaland*. Strandsonerettleiaren er revidert og tilpassa nytt lovverk. Arbeidet er i slutfasen våren 2015, og skal gjerast tilgjengeleg i løpet av hausten 2015.

Reguleringsplanar i strandsona som opnar for arealbruk som ikkje er avklart på overordna nivå kan få utilsikta negative verknader for den framtidige utviklinga i eit område, til dømes i høve til allmenne interesser, friluftsliv og landskap. Det er difor svært viktig at arealbruken er avklart i kommuneplanen. Dette er forsterka i statlege planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsona. Det er her sett fokus på at den differensierte forvaltninga av strandsona primært skal skje gjennom planlegging, ikkje enkeltsakshandsaming. Nye byggeområde i strandsona som er avklart på kommuneplannivå skal planleggjast gjennom reguleringsplanar, med visse unntak knytt til fortetting i allereie utbygde naust- og bustadområde.

Eit viktig punkt i statlege planretningslinjer er at kommunen skal vurdere om tidlegare vedtekne område for utbygging i strandsona, som ikkje er bygd ut, skal oppretthaldast eller takast ut av kommuneplanen. I denne vurderinga skal dei skjerpde krava i ny plan- og bygningslov og retningslinjene leggjast til grunn. Eldre planar i strandsona frå før PBL 2008 skal også revurderast og avklarast opp mot strandsonevernet. I dette ligg det at eldre planar utan definert byggegrense til sjø må fastsetje denne i ny plan for å unngå at byggeforbodet slår inn, også for eksisterande bebygde eigedomar i strandsona.

6.3 Arealføremål knytt til strandsona

Småbåthamner/småbåtanlegg

Det er ønskjeleg å stimulere til eit aktivt båtliv i ein region med lett tilgjengeleg og særst attraktiv skjergard. Behovet for småbåthamner må vurderast heilskapleg for kommunen og heimlast i kommuneplan.

Fellesanlegg for båtplassar skal prioriterast framfor nye naustområde. Det skal leggjast opp til fellesløysingar for båtplassar, båtslipp, molo og infrastruktur som til dømes bodar, toalett/dusjrom og felleslokale knytt til båthamner på land. Båtslipp skal gjerast tilgjengeleg for allmenn bruk slik at båtar og kajakkar kan lagrast annan stad, men setjast på sjø på eigna område. Dette gir også moglegheit for at naust kan liggja lenger unna sjøkanten. Parkering og anna som ikkje treng ligge til sjø, skal om mogleg trekkast lengre vekk frå sjøen. Eventuelle nye naust skal som hovudregel samlast i slike områder med fellesløysingar.

Det må skiljast mellom småbåthamner og småbåtanlegg i planlegginga. Arealføremålet småbåthamn bør nyttast på anlegg for småbåtar som er opne for allmenta og ikkje knytt til nærare fastsette eigedomar. Dersom båtplassane skal knytast til nærare fastsette eigedomar skal arealføremålet småbåtanlegg nyttast.

Figur 17 Naustområde og småbåtanlegg på Kråko. Foto Svein Andersland

Småbåthamner vil som regel vere større enn småbåtanlegg. Småbåthamner og småbåtanlegg må visast i kommuneplankartet.

Naust

Naust er uthus for oppbevaring av båt, utstyr for båt og fiskereiskap. Det generelle byggjeforbodet i 100-metersbeltet gjeld alle typar bygningar. Det er likevel gitt opning i dei statlege planretningslinene for differensiert forvaltning i strandsona for fritidsfiske gjennom å tillata oppføring av naust og brygge.

Naust har ikkje den same ferdselshindrande verknaden som bustader og fritidsbustader, allmenta vil som regel kunne ferdast ved naust etter reglane i friluftsløva. For å sikre friluftssinteressene bør kommuneplanen setje vilkår om at utbygging av naustområde skal ta omsyn til friluftssinteressene, mellom anna ved at badeplassar, stiar og tilkomstveggar til sjøen ikkje skal byggast ned. Tilkomst frå sjø med båt skal også ivaretakast, og ikkje hindrast gjennom nedbygging av strandsona.

Det er viktig å ha eit klårt skilje mellom naust og fritidsbustader/bustader. Nausta må ha eit volum og ei utforming som er naturleg i høve til det føremålet nausta skal stetta. Dette inneber mellom anna at nausta ikkje må få preg av å vere ein fritidsbustad. I dei fleste tilhøve vil det vere tilstrekkeleg med berre ei høgd og eit enkelt loft på naustet. For å unngå at naust vert nytta som fritidsbustad/bustad er storleik og utforming avgjerande. Dette gjeld uavhengig av storleik på eksisterande sjøhus i området. Balkongar og store sjøvende vindaug vert framandelement på eit bygg som skal nyttast til oppbevaring av båt og tilhøyrande utstyr.

Ved etablering av nye naustområde bør nausta plasserast i klynger med god tilkomst for allmenta mellom naustgruppene. For å unngå for mange like einingar, bør bygningane varierast i form, farge, materialbruk. Det er definert maksimum storleik for naust i retningslinene. Avvik frå storleikskravet kan vurderast for til dømes fellesbygningar som er planlagt som ein del av eit heilskapleg naustområde. Det er viktig at naust har god tilpassing til landskap og bidreg til vidareutvikling av den lokale byggeskikken for naust. For å skåne landskapet bør det ikkje fyllast ut i sjø og farge- og materialval bør vere i tråd med lokal byggeskikk.

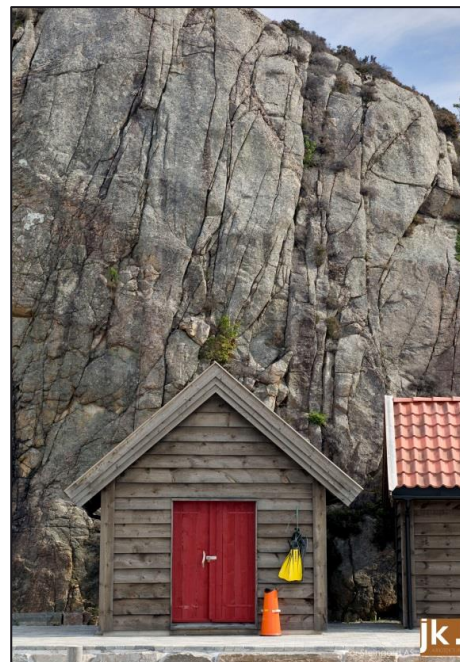
Nye naust i gamle sjøhusmiljø kan vere ei utfordring. Dei gamle sjøhusa høyrde gjerne til fiske og næring knytt til fiske. Ut frå sin funksjon er desse sjøhusa av ei anna karakter og storleik enn nye naust som skal huse båtar og reiskap til fritidsbruk. Det er spørsmål om desse områda passar for nye naust til anna bruk, til fritidsbåtar. Nye store bygg i slike område må eventuelt vere til fellesbruk. Eventuelt kan ein nytte høve til å variere storleik ved at dei nye nausta har ordinær nauststorleik og syner ei anna bruk. Dei gamle nausta som ein kan samanlikne med bruksmessig, var ofte mindre enn dagens naust.

Dei gamle naustområda ligg ofte i dei stille vikene, stader som først vart tekne i bruk grunna god tilgang til sjøen og vern mot vind og uver. I dag har desse stadene også funksjon for bading og fritidsrekreasjon. Det er viktig at den samla bruken av områda blir tatt vare på og at område ikkje blir bygd igjen med naust.

Kommunen skal i samband med kommuneplanlegging gjere ei samla vurdering av kva areal som er eigna til naust, og kva behov kommunen har for nye naust. I utgangspunktet legg landskapet premissane for kvar naust og eventuelle småbåtanlegg bør liggje. I tillegg vil vêrtilhøva og fare for storm og høg flo på staden ha innverknad på kvar det er forsvarleg å plassere bygg. Dersom bygging av naust krev større utfylling i sjø eller skjerming i form av store moloanlegg, tilseier dette at område i utgangspunktet ikkje er eigna til føremålet.

Kommunen kan ved føresegnar til arealføremål gi høve til spreidd utbygging av naust, samt stadfeste plasseringa i plankartet. Det er viktig at omfang, lokalisering og storleik på nausta framgår av føresegnene ti planen.

Dersom kommunen vel å legge til rette for konsentrert naustutbygging på eit avgrensa område, kan dette i plan synast som eige arealføremål. I føresegnene skal det går fram at det er krav om reguleringsplan for slik utbygging.

Figur 18 Naust Kråko. Foto Jo Ketil Nielsen

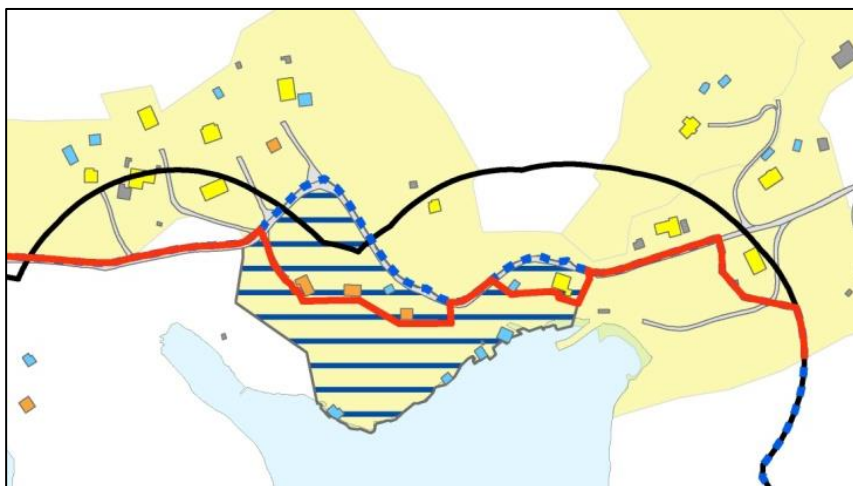
I eksisterande planavsette naustområde kan det vera aktuelt å opna for fortetting etter nærare definerte retningslinjer. Ein kan unnta frå plankravet der det ikkje kan eller skal byggast meir enn tre nye naust. Dersom området kan vera eigna for fleire enn tre naust, skal det utløysa plankrav frå og med første nausteining.

Bustader og fritidsbustader

Nærleik og utsikt til sjø er eit gode og ein attraksjon ved å bu i Sunnhordland. Dette må forvaltast nennsamt slik at verdien vert oppretthalden og kjem flest mogleg til gode. I praksis vil det sei detaljert planlegging der verdiar i strandsona vert ivareteke og der tiltak i strandsona kjem allmenta og fellesskapet til gode.

Nye område for bustad og fritid skal som hovudregel ikkje leggjast i strandsona, i alle høve ikkje innanfor område kartlagt med strandsoneverdiar og definert som funksjonell strandsona.

Område som tidlegare er avsett til byggeområde i kommuneplanen, regulerte eller uregulerte, har ofte ikkje fastsett byggegrense mot sjø. I slike område kan ei kartlegging av strandsoneverdiane vere viktig informasjon for å sikra ein miljøvisjon av planane. Det vil i enkelte område likevel vere naudsynt å setje ei anna byggegrense enn den funksjonelle strandsona, for slik å leggje til rette for at eksisterande eigedomar kan vidareutviklast innanfor fastsette rammer, sjå figur nedafor. Funksjonell strandsona kan nyttast som omsynssone i desse områda, for å tydeleggjere strandsonevernet knytt til tilkomst, siktlinjer, landskapstilpassing osv. Denne tilnærminga gjer det mogleg å leggja til rette for nye tiltak der det etter nærare vurderingar ikkje forringar strandsoneverdiane i område. Samstundes gir det kommunen høve til å avgrense og sikre friområde og viktige ferdselskorridorar i strandsona.

Figur 19 Funksjonell strandsona i plan

Figuren syner ulike grensesetjingar i strandsona for eit konkret byggeområde avsett til bustad i kommuneplan.

I område der det er vesentleg avvik mellom funksjonell strandsona og ny byggegrense, kan det leggjast ei omsynssone med føringar for å ivareta strandsoneverdiane innanfor området.

Svart strek = 100-metersbeltet
 Stipla strek = funksjonell strandsona
 Rød strek = ny byggegrense
 Skravur = omsynssone funksjonell strandsona

Ny byggegrense mot sjø innafor avsette byggeområde skal vera basert på kartlegging av funksjonell strandsona. Generell byggegrense på til dømes 30 meter mot sjø gjennom eit byggeområde vil ikkje fange opp lokale tilhøve på ein tilstrekkeleg måte.

I allereie utbygde bustadområde kan det etter nærare vurderingar vere aktuelt å opne for fortetting. Nye tiltak skal trekkast så langt unna sjøen som mogleg, i prinsippet lenger vekk enn eksisterande. Utviding av eksisterande bygningar bør om mogleg skje i retning vekk frå sjøen. Retningslinjene gjev moglegheit for fortetting med opp til tre bustadeiningar i område som er planavsett til bustad. Dette føreset at det er fastsett byggegrense til sjø, om ikkje byggeforbod i 100-metersbeltet skal gjelde. I område der det er samsvar mellom funksjonell strandsona og ny byggegrense er grense for fortetting klarlagt. I område med avvik slik figuren ovanfor syner, skal det som hovudregel ikkje lokaliserast nye bustader som fortetting utan plan mellom byggegrense for eksisterande bustadeigedomar og funksjonell strandsona.

Næringsinteresser i strandsona

Sunnhordland har lange tradisjonar for å leve av og skape næringsaktivitet av ressursane knytt til sjø og kyst. Dette syner seg særskilt innan primærnæringsane, industri og energi, råstoffutvinning og i aukande grad innan reiselivsnæringsane. Maritime næringsareal er nærare skildra i kapittel 6.2 i planen.

6.4 Tilhøvet mellom regional plan for kystsona og interkommunal plan for strandsona

Sunnhordland er pilotregion for differensiert strandsoneforvaltning og har fått utsetjing for endeleg plassering i område 3 i dei statlege planretningslinjene for å hauste erfaringar frå interkommunalt strandsonearbeid. Som føresetnad for pilotstatusen er utarbeiding av interkommunal plan for forvaltning av strandsona i Sunnhordland.

Prosessen rundt interkommunal strandsonenplan er nokolunde parallell i tid med regional kystsoneplan for Sunnhordland. Begge planane skal etter planen leggjast ut til offentlege ettersyn i løpet av våren/sommaren 2015. Det vil såleis vera mogleg å vurdere desse samla. Det har vore viktig å søkja samordning av dei to planarbeida slik at ein fekk synergieffektar for område som er overlappande. Dette har vore særskilt viktig for tilhøve knytt til strandsona, sidan dette er eitt av fire plantema i regionalplanen. Interkommunal plan har vore på ei intern høyring hos involverte kommunar og fylkesmann og fylkeskommune.

Planområda for dei to planane er delvis overlappande. Felles for dei begge er at alle Sunnhordlandskommunane er med, inklusiv Fusa. I regionalplanen er sjøarealet i Vindafjord, pluss kommunane Jondal og Kvam og sjøområda i ytre Hardangerfjord også med i planområdet. Ein annan skilnad er at den interkommunale planen har sitt hovudfokus på strandsona og landarealet, med ei utstrekning i sjø ut til 50 m frå land, medan regionalplanen tek med seg heile sjøområda og har sitt hovudfokus på heile kystsona.

Den interkommunale planen har ikkje utarbeidd plankart for strandsona. Dette vert ei kommunal oppgåve, med bakgrunn i dei føringane som planen legg i føreseger og retningslinjer. Regional plan har heller ikkje teke med seg heile strandsona i plankartet, men det er utarbeidd overordna retningslinjer for strandsoneforvaltninga. Plangrensa er i nokre høve trekt inn på land, eller tek med seg øyar. Dette gjeld særskilt for område som er føreslege som omsynssone for regionalt viktige område for landskap, natur, friluftsliv og kulturminne. Val av avgrensingar går nærare fram av metodekapitlet knytt til plankart.

Ressursgruppa for den interkommunale planen har fungert som ei faggruppe for arbeidet med strandsonematikk i regionalplanen. Det er særskilt to tema som vert løfta fram frå den interkommunale til den regionale planen. Det interkommunale planarbeidet har hatt fokus på kartlegging av regionalt viktige næringsområde til sjø, samt viktige sjøbruksmiljø og område med rike kulturminner.

6.5 Retningslinjer strandsonen

Kunnskapsgrunnlag og analyse

6.1 Kommunane skal ha oversikt over gjeldande areal- og planstatus i strandsona. Kartlegging av funksjonell strandsonen skal gjennomførast etter metodikk forankra i *Strandsonerettleiar for Hordaland (2015)*.

6.2 Kommunane skal vurdere om eksisterande byggeområde som tidlegare er godkjent i kommuneplan eller reguleringsplan, er i samsvar med nasjonale og regionale føringar for strandsona.

6.3 Kommunen skal vurdere behov for nye sjøretta næringsområde, båt plassar og tilrettelegging for friluftsliv.

Medverknad

6.4 Kommunane skal særleg prioritera medverknad frå lokale friluftsansjasjonar, båtlag, grendelag, velforeiningar og fylkesmannen som statleg sektororgan.

Arealplanlegging

6.5 Nye byggeområde skal som hovudregel ikkje lokaliseras i 100-metersbeltet eller område kartlagt som funksjonell strandsonen.

6.6 Kommunen kan differensiere strandsonevernet til lokale tilhøve gjennom heilskapleg og kunnskapsbasert kartlegging og forankring av funksjonell strandsonen i plan.

6.7 Byggeforbodet i 100-metersbeltet kan fråvikast gjennom å fastsette ny byggegrense. Funksjonell strandsonen skal vere førande for ny byggegrense, og ikkje fastsetjast som ei generell grense. Der byggegrensar ikkje går fram av plankartet eller føreseger, gjeld 100-meters beltet som byggegrense i strandsona.

Generelt for nye tiltak i strandsona

6.8 Utbygging i strandsona skal skje mest mogleg konsentrert. Større, samanhengande inngrepsfrie område bør haldast fri for nye tiltak.

6.9 Alternativ lokalisering av nye tiltak bør vurderast før bygging tillatast. Nye tiltak bør trekkast så langt unna sjøen som mogleg, og lenger vekk enn eksisterande. Utviding av eksisterande bygningar bør om mogleg skje i retning vekk frå sjøen.

6.10 Nye tiltak i strandsona skal gjevast ei god estetisk og arkitektonisk utforming når det gjeld form, volum, stiluttrykk, materialbruk og fargar, og gje minimale terrenginngrep og optimal massebalanse.

6.11 Det skal stillast plankrav til nye byggeområde i strandsona.

I eksisterande utbygde område som er planavsett til naustområde, kan det gjerast unntak frå plankravet der det ikkje kan eller skal byggast meir enn tre nye naust, dersom dei ikkje er i strid med retningslinene elles for føremålet. I eksisterande, utbygd bustadområde som er planavklart til bustad kan det gjerast unntak frå plankravet for totalt inntil tre bustadeiningar som ikkje er i strid med den funksjonell strandsona.

6.12 Areal til bustad- sentrums- og næringsutvikling skal prioriterast framfor areal til fritidsføremål innafor areal avsett til sentrumsområde i kommuneplanen.

6.13 Allmenn tilgang til strandsona i form av strandpromenade, offentleg tilgjengeleg kai og parkar/byrom/friområde må tilretteleggast i utvikling av by- og tettstader.

6.14 Brygger skal ikkje byggast slik at dei stenger for allmenn ferdsel mellom naust og sjøen. Brygger bør etablerast utan store, irreversible terrenginngrep.

Båthamner

6.15 Fellesanlegg for båtplassar skal prioriterast framfor nye naustområde. Det skal leggjast opp til fellesløysingar for båtplassar, båtslipp, molo og infrastruktur som til dømes boder, toalett/dusjrom, felleslokale og parkering knytt til båthamna på land.

6.16 Kommuneplanane bør leggja til rette for småbåthamner som er allmenne anlegg for småbåtar utan tilknytning til bestemte eigedomar. Det skal knytast plankrav til nye småbåthamner.

6.17 Småbåtanlegg bør vurderast ved nye bustad- eller fritidsbustadområde ved sjø. Småbåtanlegg er mindre anlegg knytt til nærare fastsette eigedomar, og skal regulerast saman med dei aktuelle eigedomane.

Naust

6.18 Naust er uthus i strandsona som vert nytta til oppbevaring av båtar, reiskapar og utstyr for bruk av båt/båtbruk. Naust skal ikkje nyttast til overnatting og innreiast som bustad/ fritidsbustad.

6.19 Nye naust skal som hovudregel samlast i eigne naustmiljø der ein planlegg med tanke på fellesløysingar for kai, bryggjer, parkering, boder, toalett/bad, opplagsplassar og anna. I desse områda skal det vera krav om reguleringsplan.

6.20 Nye naust skal ikkje redusere ålmenta si tilgang til strandsona. Det skal tilretteleggjast for allmenn ferdsel ved nye naust. Det er ikkje tillete med nye gjerde/ levegg eller andre stengslar i naustområde.

6.21 Nye naust skal ikkje kome i konflikt med badeplassar, fiskeplassar eller andre områder som kan nyttast til rekreasjon.

6.22 Nye naust skal ikkje plasserast i område med vanskeleg sjøtilkomst.

6.23 Terrenginngrep skal avgrensast til det som er naudsynt for plassering av naustet. Utfylling i sjø skal vere minst mogleg.

6.24 Nye naust bør oppførast som separate einingar med variasjon i front, breidde og mønehøgde. Det skal leggjast vekt på estetisk utforming og god lokal tilpassing.

6.25 Naustbygg skal vere maks. 40kvm, vere maks 1 etasje, ha maksimal mønehøgde 5,0 m over lågaste terreng under bygget. Naustbygg skal ha ei utforming som samsvarer med bruken, større takutstikk, takvindauge, terrassar, balkongar, ark og karnapp er ikkje i samsvar med bruken. Fargebruk og materialbruk skal vere tilpassa landskapsrommet og eksisterande byggeskikk.

6.6 Konsekvensar av planframlegget

Strandsona rommar store verdier knytt til både landskap, natur og friluftsliv. Estetikk og utforming av tiltak i strandsona har stor påverknad på allmenne interesser. Føringsane i planframlegget legg vekt på allmenne interesser. I tillegg til retningslinene som konkret omhandlar tiltak i strandsona, vil retningsliner knytt til berekraftig kystsonoplanlegging i fleire tilhøve vera relevant for strandsona. Omsynssone for regionalt viktige område for landskap, natur, friluftsliv og kulturminne inkluderer både sjøområda og strandsona. Nye tiltak i kystsona innanfor omsynssonene skal tilpassast og ivareta dei konkrete verdiane. Større tekniske inngrep skal i hovudsak ikkje tillatast. Eksisterande næringsområde kan nyttast vidare.

I plan- og bygningslova er det opna for differensiering av 100-metersbeltet gjennom planlegging. I Hordaland er kartlegging og fastsetjing av funksjonell strandsona ein hovudstrategi for den regionale strandsonopolitikken. Ved å leggja en heilskapleg vurdering av strandsoneverdiane i kommunen til grunn, kan kommunen lempa – høvesvis skjerp – det formelle byggeforbodet i strandsona. For å kunne gjera dei rette vurderingane er ein heilt avhengig av eit godt kunnskapsgrunnlag om strandsona sin verdi og dagens status. Gjennom kartlegging og heilskapleg planlegging kan det skapast utvikling i strandsona.

Planframlegget med tilhøyrande retningsliner er relativt detaljert når det gjeld tiltak i strandsona, og speglar moglegheitene som ligg i plan- og bygningslova. Tiltak i strandsona er som hovudregel omfatta av plankrav, men det er gitt opning for mindre utbygging utan plankrav. Dette kan medverke til positiv lokal utvikling.

Sentrale føringar for utbygging i strandsona er fortetting i eksisterande utbygde område med omsyn til lokale tilhøve, medan utrørte område bør haldast fri for inngrep, samt at nye tiltak bør trekkast så langt unna sjø som mogleg og i retning frå sjøen.

Auka matproduksjon og betre lønnsemd er nokre av måla Stortinget har for det norske landbruket. Plan- og bygningslova, samt jordlova regulerer i dag kommunane si forvaltning av jordressursane. Jordvernet må balanserast mot andre samfunnsbehov, og dette krev ei heilskapleg vurdering. Ein god del av jordbruksareala i planområdet er knytt til område ved strandsona, og særleg i område der topografisk tilgjengeleg areal ligg ved sjøen. Innmarksområde er ein viktig ressurs for matproduksjon, og er i vareteke gjennom jordlova og plan- og bygningslova.

Positive konsekvensar:

- + Planframlegget ivaretek strandsoneverdiane gjennom retningsliner knytt til nye tiltak, og retningsliner knytt til verdiane i strandsona
- + Det er opna for differensiert strandsoneforvaltning til lokale tilhøve
- + Allmenne interesser er tillagt vekt
- + Omsynssonene for regionalt viktige område for landskap, natur, friluftsliv og kulturminne er med på å framheva område med regionalt viktige strandsoneverdiar.
- + Det er opna for fortetting av mindre utbygging av naust og bustad

Negative konsekvensar:

- Gjennom differensiert strandsoneforvaltning vert strandsoneverdiane i enkelte tilhøve sett til side til fordel for utbygging som er prioritert og samfunnsmessig viktig.

Konklusjon:

Planframlegget med spissa retningsliner for strandsona ivaretek strandsona i eit langsiktig perspektiv som ressurs for lokalmiljøet. Samstundes opnar planen for utvikling og bruk av strandsona, gjennom ein balanse mellom bruk og vern. Føringsane vil medverke til å unngå uheldig utbygging.

7 Handlingsprogram

Tidsperspektivet for planen er 12 år, og handlingsprogrammet skal fokusere på tiltak i første fire årsperiode. Tiltakspunkt for resten av planperioden er i tillegg teke med. Handlingsplanen gir ei grovmaska oversikt over tiltak for å kunne nå mål og retningsline som er fastlagt i planen, og skal rullerast årleg.

Berekraftig kystsoneplanlegging	Tid/ansvar
Fiskeri: Oppdatering og evaluering av kartfesta trålefelt.	HFK/Fiskeridirektoratet
Fiskeri: Oppdatering og evaluering av kast- og låsettingsplassar	Kommunane/Fiskeridirektoratet
Fiskeri: Oppdatering og evaluering av fiskerihamnstruktur	Fiskeridirektoratet
KystMareano: Søke om pilotprosjekt for kartlegging av sjøbotn, straumforhold, biologi og grunntilhøve. Kopling mellom alle Vestlandskommunane.	Vestlandsrådet
Datatilgang: Betre og meir effektive rutinar for informasjonsutveksling. Samarbeid mellom ulike forvaltningsnivå og aktørar.	HFK/alle
Villfisk: Kartlegging av villfisk og utvandringmønster og ruter.	Fylkesmann/forsking
Oppfølging av planen: Forum med ulike aktørar	HFK

Strandsona	Ansvar/tid
Metodeutvikling knytt til kartlegging av strandsonelandskap i funksjonell strandsone	HFK
Kartlegging av sjøbruksmiljø i kommunane Kvam og Jondal	HFK/kommunane
Kartlegging av nye næringsområde til sjø	Kommunane/HFK

Akvakultur	Ansvar/tid
Evaluere og vurdere vidareføring av prosjekt knytt til marin overvaking.	HFK/oppdrettsnæringa
Akvakultur: Status miljøforhold basert på MOM-B og MOM-C undersøkingar. Ny undersøking av tilstand.	Fylkesmannen
Akvakultur og villfisk: Påverknad frå oppdrettsnæringa knytt til sjukdom (AGD, PD, andre sjukdommar). Kva påverknad og tiltak kan oppdrettsnæringa gjennomføre for å betre tilhøva for villfisk (omfang, branngater, brakkleggingstidspunkt, straummodell).	Mattilsynet/Fiskeridirektoratet/ Oppdrettsnæringa
Tiltak for å redusere luse-utfordringa	Mattilsynet/Oppdrettsnæringa

Sjøtransport og maritim næring	Ansvar/tid
Maritim næring: Kartlegge område i sjø til maritim næring basert på næringa sitt behov (rigg, ankring, opplag, testområde med meir).	Kystverket

8 Samla konsekvensar av planforslaget

Kravet til konsekvensutgreiing er heimla i § 8-3, 3.ledd: «*Regionale planer med retningslinje eller rammer for framtidig utbygging skal inneholde en særskilt vurdering og beskrivelse av planens virkningar for miljø og samfunn, jf. § 4-2, 2. ledd*».

Konsekvensutgreiinga skal avklare kva konsekvensar planframlegget har for miljø og samfunn. Den regionale planen gir føringar på eit regionalt nivå, og konsekvensutgreiinga er difor også gjennomført på eit overordna nivå. Arbeidet er gjennomført med utgangspunkt i eksisterande analysar og data, relevante offentlege rapportar, samt ei fagleg skjønsmessig vurdering. Konsekvensutgreiinga tek utgangspunkt i vurdering av effektar knytt til dei fire plantema (akvakultur, sjøtransport og maritim næring, strandsone og berekraftig kystsoneforvaltning). I tillegg er det gjort vurderingar knytt til beredskap ogulukkesrisiko på eit overordna nivå.

Utviklinga i akvakulturnæringa går i retning av færre og større lokalitetar. Planframlegget har difor søkt å gi rom for utviding for allereie eksisterande lokalitetar der det er funne hensiktsmessig. Det er dei arealmessige konsekvensane av planframlegget som vert vurdert. Tilhøve kring miljøpåverknad frå oppdrett vert regulert og handtert av sektormyndene, og eventuelle løyve til utviding av kapasitet eller etablering av nye lokalitetar vert vurdert gjennom eigne prosessar. Nokre område vert arealmessig tilrettelagt for meir akvakultur, og det vert gitt rom for utviding av eksisterande lokalitetar, medan det vert sett avgrensingar i andre område. Planframlegget gir totalt sett rom for vekst og kapasitetsauke i næringa, og gir rom for bruk av ny teknologi, både havgåande anlegg og lukka anlegg i skjerma område.

Sjøen er viktig som transportveg. Dei mest sentrale farleiene må haldast opne, og frie for hindringar og annan ekskluderande arealbruk. Farleier er ivaretekne og synleggjort i plankartet, og nytta som eit av kriteria i analyse av arealdisponering til akvakultur opp mot bruks- og verneinteresser. Næringslivet treng hamner som har god tilkomst både frå sjøsidene og landsida. Det er registrert og kartfesta regionalt viktige næringsområde til sjø. Det er viktig at næringsareala ved sjø vert nytta til verksemdar som har behov for å vera lokalisert ved sjøen. Planframlegget har ikkje vurdert nye maritime næringsområde, men peikt på eit behov for oppdatering av datagrunnlaget. Aktivitet knytt til maritim næring på sjøen er utfordrande å planlegge. Områda er berre periodevis i bruk, men er samstundes vesentleg når dei først er i bruk. Område registrert som rigg- og ankringsområde er synt i plankartet som rein arealsone for verksemda.

Planframlegget med tilhøyrande retningslinjer er relativt detaljert når det gjeld tiltak i strandsona, og speglar moglegheitene som ligg i plan- og bygningslova. Tiltak i strandsona er som hovudregel omfatta av plankrav. I tillegg til retningslinjene som konkret omhandlar tiltak i strandsona, vil retningslinjer knytt til berekraftig kystsoneplanlegging i fleire tilfelle vera relevant for strandsona.

Automatisk freda kulturminne har registreringar i heile planområdet. Det er i dag betre registreringar og oversikt over kulturminne på land enn i sjø, men undersøkingsplikta vil vera gjeldande både for areal i strandsona og i sjøen. Ved planlegging i sjø er det naudsynt å utøve aktsemd i område med høgt potensiale for kulturminne. Planframlegget tek omsyn til registrerte objekt eller område gjennom bruk av retningslinjer.

Ei tilgjengeleg, attraktiv strandsona vil ofte gi gode friluftsopplevingar. Planområdet har eit stort mangfald av landskapstypar. Det kan vera utfordrande å vurdere kva for konsekvensar ulike inngrep har på landskapet, i og med at slike vurderingar i stor grad er subjektive.

Planframlegget har kartfesta og synleggjort naturmangfald i analysar, i plankartet, samt at det er etablert omsynssoner som blant anna ivaretek omsynet til natur gjennom retningslinjer. Dagens produksjon av laks og regnbogeaure i planområdet medfører mellom anna ein stor påverknad på vill laksefisk (laks og sjøaure) i området. Konsekvensar knytt til endring av produksjonsmengd og –kapasitet vert regulert gjennom anna lovverk enn plan- og bygningslova. Planframlegget gir likevel opning for å utvida areal til akvakultur, noko som potensielt kan medføre ein påverknad på viktige naturressursar i planområdet. Delar av desse omsyna vil bli ivareteke dersom framtidig produksjon blir styrt gjennom handlingsregel/miljøindikatorar.

Område som utpeikar seg med nasjonale/regionale verdiar når det gjeld landskap, natur, friluftsliv og kultur er definert som omsynssoner i planframlegget. Sentrale verdiar i områda vert teke i vare gjennom retningslinjer.

Arealbehov knytt til yrkesfiske omfattar i utgangspunktet heile kysten. Fiskarane er avhengige av å kunne følgje fiskebestandane, og dei nyttar kystareala på ein relativt mobil, fleksibel og tidsavgrensa måte. Det er peika på eit behov for oppdatering av datasetta knytt til trålfelt og låssetjingsplassar gjennom planframlegget. Større

arealbeslag og auka produksjon frå akvakulturnæringa vil potensielt kunna verka negativt for fiskeria. Vedtak om etablering av nye anlegg, eller utviding av eksisterande skjer gjennom anna lovverk, og vil såleis ikkje vera ein direkte konsekvens av planframlegget.

Marine og maritime næringar er viktige i planområdet. Det går fram av retningslinene at regionalt viktige næringsområde til sjø må sikrast i eit langsiktig perspektiv, og at behov for arbeidsplassar og næringsutvikling skal tilleggast vekt. Det er store fiskeriinteresser i planområdet. Planframlegget sikrar gjennom retningsliner at fiskeriinteressene skal prioriterast i fiskerihamnene, og at det skal sikrast gode tilhøve for ferdsel og manøvrering i sjøområda som er knytt til desse. Når det gjeld akvakultur vil planframlegget gi opning arealmessig for ei utviding av akvakulturnæringa i planområdet. Dette vil potensielt verka positivt for næringsliv, kommuneøkonomi og vil kunna skapa fleire arbeidsplassar i området.

Planprosessen har avdekka at det er behov for både ny kunnskap, men også oppdatering av eksisterande registreingar. For å skape ein god sameksistens er oppdatering av kjeldegrunnlaget viktig for å styrke planen sine intensjonar om berekraftig forvaltning av kystsona. Fakta og kunnskap må ligge til grunn for lokal planlegging og avgjerd om arealbruk. Ny og oppdatert kunnskap vil også kunne syne moglegheiter for vidareutvikling av næringar og lokalsamfunn.

Vurderingar knytt til beredskap og ulukkesrisiko er gjort på overordna nivå, og tek utgangspunkt i Fylkes-ROS for Hordaland 2015. Det er ikkje avdekka særskilde nye risikomoment eller fareområde eller som gjer at det naudsynt med nye tiltak. Det må gjennomførast ei meir detaljert og lokalt tilpassa vurdering både på kommunepennivå og reguleringsplannivå, der fleire tema vert vurdert, og der ein legg lokale tilhøve til grunn for vurderingane.

9 Ordliste

Kystsone vert definert som sona frå og med landområde som er direkte påverka av sjø eller sjørelatert verksemd og ut til grunnlina.

Grunnlinene syner innan havrett ein kyststat si avgrensing mot havet. Grunnlinene dannar utgangspunktet for fastlegging av landets indre farvatn, territorialgrense, fiskerigrense, økonomisk sone og midtline til andre statar.

Strandlinje er også kjent som vassline, er ei skjeringsline mellom land og ei vassflate i havet eller i innsjøar.

Kystline eller kyst er definert som den delen av landet som grenser mot havet.

Strandsone er definert som 100-metersbeltet *eller* område kartlagt som funksjonell strandsone.

Funksjonell strandsone er den sona som står i innbyrdes direkte samspel med sjøen både økologisk, topografisk og/eller bruksmessig. Kan vere smalare eller breiare enn 100-metersbeltet.

Kulturminne er definert i Kulturminnelova som alle spor etter menneskeleg aktivitet i vårt fysiske miljø, medrekna lokaliteter det knytt seg historiske hendingar, tro eller tradisjon til.

Kulturmiljø er eit område der eitt eller fleire kulturminne inngår som ein del av ein større heilskap eller samanheng.

Landskap er i den europeiske landskapskonvensjonen definert som: "...et område, slik folk oppfatter det, hvis særpreg er et resultat av påvirkningen fra og samspillet mellom naturlige og/eller menneskelige faktorer" (Nordens landskap 2003).

Naturmangfald også kalla biologisk mangfald. Variasjon mellom, og innan, alle biologiske artar (ville og domestiserte) i alle grupper av organismar. Miljøet, økosystema og dei økologiske prosessane som disse artane og organismene er en del av. FNs miljøprogram (UNEP)

Naturtype er ein einsarta type natur som omfattar alt plante- og dyreliv og dei miljøfaktorane som verker der. Den store variasjonen som er i Noreg er ein viktig del av naturmangfaldet, både som levestad for artar og som økosystem.

Økosystem er eit organismesamfunn og dei livlause faktorane i eit miljø der samfunnet finst. Det er stor avhengigheit og gjensidig påverknad mellom dei ulike organismane og mellom organismane og miljøet innan det same økosystemet.

Akvakultur

Konsesjon:

- Rett eit selskap har til å ha ei definert mengd biomasse i sjøen til ei kvar tid. Normal storleik på ein konsesjon er 780 tonn laks, men det kan vera større. Ein konsesjon er ikkje stadbunden i seg sjølv, og kan knyttast opp til fleire lokalitetar innan bestemte geografiske område (regionane til Fiskeridirektoratet).
- Alle konsesjonar skal vera knytt opp mot lokalitetar. Ein konsesjon kan vera knytt til fleire lokalitetar – og omvendt; ein lokalitet kan vera godkjent for fleire konsesjonar. Ein konsesjon er normalt knytt til fire lokalitetar, men kan òg vera knytt opp til fleire.

Lokalitet:

- Stadbunde, koordinatdefinert område i sjø kor det kan drivast oppdrett av laks og regnbogeaure. Storleiken på lokaliteten vil variera med naturgitte forhold, men trenden dei siste åra har gått frå mange små lokalitetar til større lokalitetar med betre gjennomstrøyming. Det er vanleg at ein lokalitet er dimensjonert for ein produksjon på 3120 tonn, tilsvarande 4 konsesjonar, men han kan òg vera knytt til 6 konsesjonar – 4680 tonn.
- Det er ikkje tillate med fleire generasjonar laks innanfor same lokalitet, og lokaliteten skal brakkleggast minst to månadar etter at ein produksjonssyklus (16-22 månadar) er slutført. Gjennom soneforskrifta blir denne brakklegginga koordinert over større geografiske område. Brakklegging skjer anten vår eller haust, og soneforskrifta definerer i alt fire brakkleggingstidspunkt.

MTB – Maksimalt tillaten biomasse

- Regulering av oppdrettsnæringa er knytt til maksimalt tillaten biomasse, ikkje tal på individ. Biomassetaket er knytt til både løyver og lokalitetar. Frå ein smolt vert sett i sjø til han er slakteferdig laks går det rundt 16

- 22 månadar. På denne perioden aukar biomassen per fisk frå 100 gram til om lag 5 kilo. Biomassetaket vil difor vera den enkeltfaktoren som i størst grad dimensjonerer kapasitetsutnyttinga for næringa.

- MTB er definert både på selskapsnivå i kvar region og på lokalitetsnivå. Summen av MTB for konsesjonane til kvart selskap gir maksimal ramme for kor mykje biomasse eit selskap har lov til å ha i sjø til ei kvar tid. MTB per lokalitet definerer kor mykje biomasse selskapet kan ha på den enkelte lokalitet til ei kvar tid.
- For å kunne utnytta ein konsesjon optimalt innanfor biomassetaket, er næringa avhengig av å kunna fordele biomasse over fleire lokalitetar. Optimal produksjonstilpassing er å knyta ein konsesjon til 4 - 6 lokalitetar, som kvar er plassert innanfor ein av dei fire brakkleggingstidspunkta.

Maritim næring vert definert som alle typar verksemder som eig, opererer, designar, bygger, leverer utstyr eller spesialiserte teneste til alle typar skip og andre flytande einingar. Maritim næring består av ei rekke ulike verksemdtypar som rederi, maritime tenesteytarar, verft og utstysprodusentar.

Farleinettet er det nettverket av farleier som dekkjer norske farvatn, og som dannar det fysiske grunnlaget for dei sjøgåande transportrutene på norsk område. Farleiene er inndelt i fire kategoriar:

- Hovudleier: leier som vert nytta til trafikk til og frå viktige hamner og gjennomfart (transitt) langs kysten. Hamner tyder i denne samanheng hamner som i nasjonal eller regional samanheng er viktige for samferdsel, transport eller infrastruktur, medrekna trafikknutepunkt som bind saman landverts og sjøverts ferdsel.
- Bileier: leier som ikkje er hovudleier, men som vert nytta til trafikk til og frå industristader eller andre utskipings- eller importstader, trafikk til andre hyppig brukte anløpsstader, ankringsplassar osv. medrekna ferjetrafikk i riks- eller fylkesvegnettet.
- Fiskerileier: leier som i hovudsak vert nytta av fiskefartøy, til dømes trafikk mellom fiskerihamner og fiskefelt og trafikk mellom fiskerihamner og hovudleier eller bileier.
- Lokalleier: leier som berre vert nytta til lokaltrafikk og av småbåtar innanfor ein kommune eller kommunar med felles hamnedistrikt.

Nødhamn (fritt oversett frå retningslinene til International Maritime Organisation (IMO): «Eigna lokalitet der fartøy vil kunna gå for egen maskin eller bli slept. Hensikta med å søka nødhamn skal ver å kunna utføra reparasjonar, gjennomføra nødlossing, justera last/stabilitet for å redusera risiko og spreing av forureining, eventuelt gjera fartøyet sjødyktig med tanke på å fortsetja seilassen.»).

Sjøtrafikkareal er definert som arealet som Kystverket etter ein konkret vurdering av den enkelte plan eller søknad finner at sjøtrafikken har behov for til sikker segling og manøvrering.

Hamne- og farvasslova (2009)

Det viktigaste sektorlovverket er hamne- og farvasslova. Lova skal leggja til rette for god framkomst, trygg ferdsel og forsvarleg bruk og forvaltning av farvatnet i samsvar med allmenne omsyn og omsynet til fiskeriene og andre næringar. Lova skal vidare leggja til rette for effektiv og sikker hamneverksemd som ledd i sjøtransport og kombinerte transportar samt for effektiv og konkurransedyktig sjøtransport av personar og gods innanfor nasjonale og internasjonale transportnettverk.

Etter reglane i hamne- og farvasslova er det krav om løyve for alle tiltak som kan påverka tryggleiken eller framkomsten i farvatnet. Dette gjeld blant anna for fortøyingsinstallasjonar, kaiar, brygger, bruer, luftspenn, utdjuving, dumping, akvakulturanlegg, opplag av fartøy, lyskjelder, kablar og røyr.

Som hovudregel skal kommunane handsama søknadar om tiltak i sjøområdet til kommunen, mens tiltak som skal setjast i verk i hovudlei eller bilei, eller som kan påverka tryggleiken eller framkomst i desse krev løyve frå departementet, og vert handsama av Kystverket. Det er i tillegg ei rekkje tiltak som ikkje kan setjast i verk utan løyve frå Kystverket, utan omsyn til kor tiltaket skal gjennomførast. Dette gjeld mellom anna for akvakulturanlegg, kraftproduserande anlegg i sjø, røyrledningar for olje og gass, bruer og luftspenn.

Tilhøve mellom Hamne- og farvasslova og andre lovverk

Hamne- og farvasslova gjeld «side om side» med fleire andre lovar.

Plan- og bygningslova: Utbyggingstiltak krev løyve etter begge lovverk før tiltaket kan setjast i verk dersom tiltaket fell under hamne- og farvasslova. Mynde etter begge lovene plikter å gjennomføre ei effektiv og samordna handsaming av søknadar om løyve. Løyve til tiltak etter hamne- og farvasslova kan ikkje gjevast i strid med vedtekne arealplanar etter PBL utan dispensasjon.

Naturmangfaldlova: Krav til at prinsippa i §§ 8-12 skal leggjast til grunn ved planlegging av tiltak (miljørettslege prinsipp). Dei miljørettslege prinsippa er knytt til kunnskapsgrunnlag, "føre-var-prinsippet", økosystemtilnær-

ming og samla belastning, kostnadar ved miljøforinging skal berast av tiltakshavar og miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar.

Forureiningslova: Mudring og dumping av massar og gjenstandar.

Kulturminnelova: Dersom tiltaket skal gjennomførast i eit område med kjente kulturminne, eller at det vert gjort funn i samband med tiltak.

10 Figurliste

Figur 1 Planområdet	2
Figur 2 Slåtterøy fyr. Foto Inge Døskeland.....	6
Figur 3 Dvergålegras i Hystadmarkja. Foto Turid Verdal	7
Figur 4 Fiskeri. Foto.....	8
Figur 5 Yrande båtliv på Tysnes. Foto Ove Gjerde	11
Figur 6 Eldre naustmiljø. Foto Turid Verdal.....	12
Figur 7 Omsynssoner for regionalt viktige områder for landskap, natur, friluftsliv og kulturminne	15
Figur 8 Registrerte fiskeområde og rekestrålfelt	18
Figur 9 Regionale friluftsområde	19
Figur 10 Sjøbruksmiljø og kulturminnerik strandsone	20
Figur 11 Oppdrettsanlegg i sjø Foto Svein Andersland.....	22
Figur 12 Fastsette område for akvakultur i plankartet	24
Figur 13 Akvakultur-merd. Foto Svein Andersland.....	27
Figur 14 Sjøtransport. Foto Svein Andersland	30
Figur 15 Maritime næringsområde	31
Figur 16 Regional viktige næringsområde ved sjø	34
Figur 17 Naustområde og småbåtanlegg på Kråko. Foto Svein Andersland	38
Figur 18 Naust Kråko. Foto Jo Ketil Nielsen.....	39
Figur 19 Funksjonell strandsone i plan	40

11 Vedlegg

- Vedlegg 1. Risiko og sårbarheitsanalyse (ROS)
- Vedlegg 2 Plankart
- Vedlegg 3. Metodeskildring
- Vedlegg 4. Akvakulturanalyse

Hordaland fylkeskommune har ansvar for å utvikle hordalandssamfunnet. Vi gir vidaregåande opplæring, tannhelsetenester og kollektivtransport til innbyggjarane i fylket. Vi har ansvar for vegsamband og legg til rette for verdiskaping, næringsutvikling, fritidsopplevingar og kultur.

Som del av eit nasjonalt og globalt samfunn har vi ansvar for å ta vare på fortida, notida og framtida i Hordaland. Fylkestinget er øvste politiske organ i fylkeskommunen.

Agnes Mowinckels gate 5
Postboks 7900
5020 Bergen

Telefon: 55 23 90 00
E-post: hfk@hfk.no

www.hordaland.no

April 2015. Regionalavdelinga.